

Đời sống ở Úc

© Chính phủ Liên bang Úc 2007

Tác phẩm có đăng ký bản quyền.

Ngoài việc được phép sử dụng theo Luật Bản quyền 1968, không được sao chép bất cứ nội dung nào dưới bất kỳ hình thức nào mà không được Chính phủ Liên bang cho phép bằng văn bản.

Mọi thắc mắc và đề nghị về việc tái xuất bản và các quyền liên quan xin liên hệ với:

Commonwealth Copyright Administration,
Attorney General's Department,
Robert Garran Offices, National Circuit
Barton ACT 2600

hoặc gửi liên mạng tại địa chỉ www.ag.gov.au/cc.

ISBN 9781 921446 59 7

Xuất bản tháng 10 năm 2007

Sách này bằng tiếng Anh và bản dịch ra các thứ tiếng khác có trên mạng.
Có thể lên mạng đặt yêu cầu lấy sách tại địa chỉ www.immi.gov.au

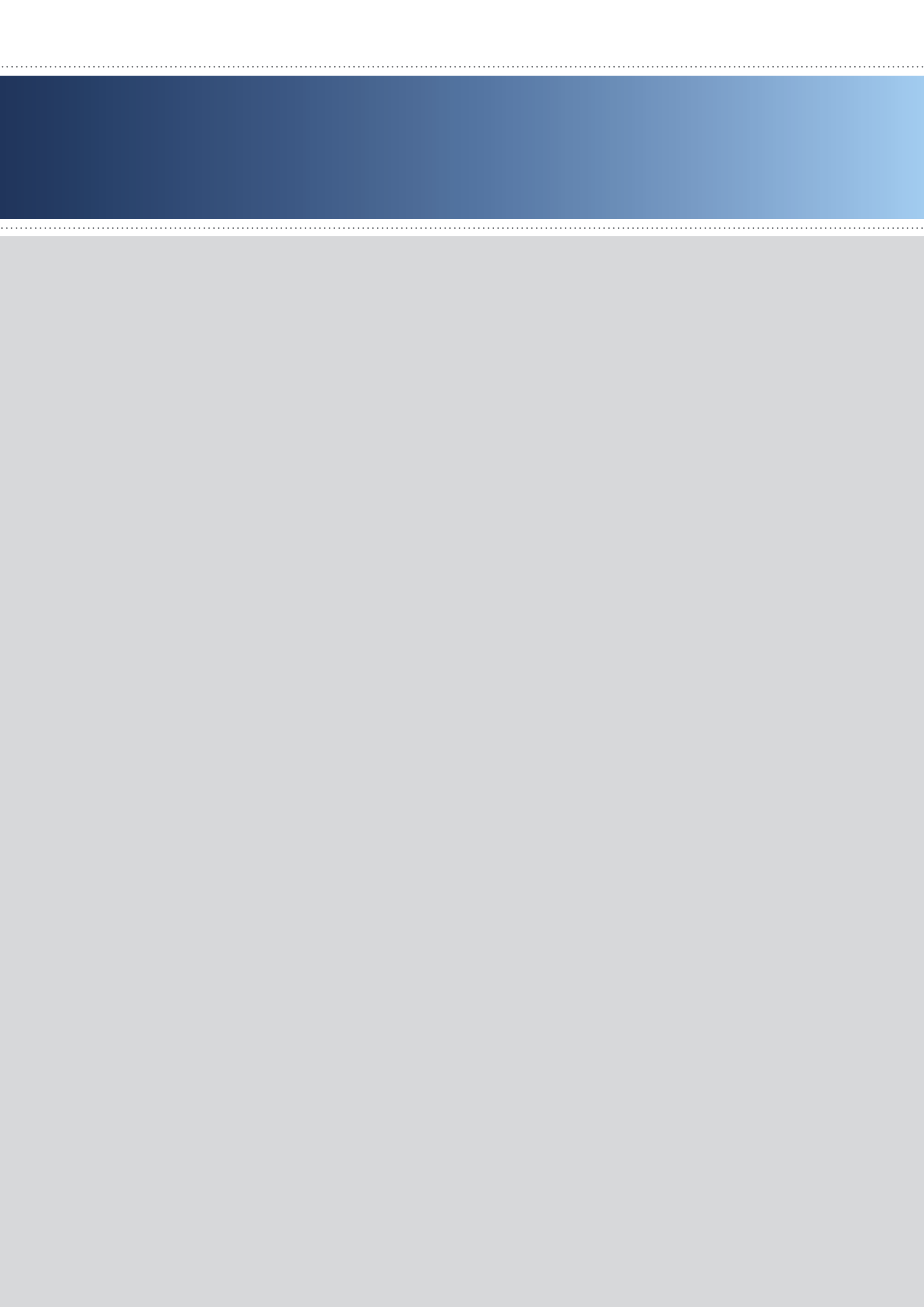
Dấu hiệu Thông dịch là dấu hiệu hướng dẫn cho công chúng được áp dụng trên toàn quốc, do Sở Đa Văn hóa Victoria phối hợp với chính phủ liên bang, tiểu bang và lãnh thổ thiết kế. Dấu hiệu là một hướng dẫn giản dị giúp những người không thạo tiếng Anh có thể yêu cầu được giúp đỡ về ngôn ngữ khi sử dụng các dịch vụ của chính phủ.

Quý vị có thể nhìn thấy dấu hiệu này tại những nơi chỉ dẫn và cung cấp các dịch vụ của chính phủ và cộng đồng như bệnh viện công, đồn cảnh sát, trường công lập, trung tâm cộng đồng, các văn phòng gia cư và kiểm việc làm, hội đồng hành chính địa phương hay trung tâm giúp đỡ di dân.

Dấu hiệu Thông dịch được chính thức công bố tại tiểu bang Victoria tháng 5 năm 2006

Mục lục

Mở đầu	1
Lời Cam kết tôn trọng các Giá trị Văn hóa của Úc	2
Lời Cam kết tôn trọng các Giá trị Văn hóa của Úc cho những người xin thị thực tạm trú hay thường trú	2
Lời cam kết tôn trọng các giá trị văn hóa Úc cho những người xin thị thực tạm thời	3
Những giá trị và nguyên tắc chung	4
Nước Úc – bức tranh khái quát	8
Dữ kiện và con số	10
Biểu tượng quốc gia	11
Đất nước và con người	14
Khí hậu	14
Môi trường	15
Những người Úc đầu tiên	15
Những người châu Âu đầu tiên	16
Sự khai sinh của dân tộc mới	18
Tác động của chiến tranh	19
Phồn vinh và thay đổi	20
Những người chọn Úc là quê hương	21
Thể chế dân chủ và chính phủ Úc	22
Xã hội Úc ngày nay	26
Luật pháp và tập quán xã hội	26
Những thay đổi trong vai trò của gia đình	30
Tiếng Anh ‘Úc’	32
Ngày lễ và ngày nghỉ	34
Thể thao, giải trí và nghệ thuật	35
Những nhà khoa học và sáng chế nổi tiếng	36
Sống ở Úc	37
Việc tuyển dụng và điều kiện làm việc	37
Nhà cửa	38
An sinh xã hội	39
Chi phí bệnh viện và thuốc men	40
Các khóa học tiếng Anh	40
Trợ giúp về thông dịch và phiên dịch	41
Giáo dục	41
Bằng lái xe	42
Chi tiết liên lạc quan trọng	42
Trở thành công dân Úc	43
Những đặc quyền của quốc tịch	43
Trách nhiệm	43

Mở đầu

Cuốn sách này nhằm vào những người đang xin thị thực để được sinh sống ở Úc theo quy chế thường trú hoặc tạm trú. Sách bao gồm những chi tiết khái quát về nước Úc, về lịch sử, đời sống và những giá trị văn hóa chung.

Một trong những điều kiện để được làm thủ tục để xin thị thực là người đang xin tạm trú phải cam đoan họ sẽ tôn trọng những giá trị văn hóa và chấp hành pháp luật nước Úc.

Các giá trị văn hóa Úc bao gồm sự tôn trọng giá trị bình đẳng, nhân phẩm và tự do cá nhân, tự do ngôn luận, tự do tín ngưỡng và một chính phủ không thiên về tôn giáo nào, tự do hội họp, ủng hộ chế độ dân chủ nghị viện và chế độ pháp trị, bình đẳng trước pháp luật, bình đẳng nam nữ, bình đẳng cơ hội và yêu hòa bình. Các giá trị cũng bao gồm tinh thần công bằng trong đó có sự bình đẳng, sự tôn trọng lẫn nhau, lòng khoan dung, tình thương đối với người khốn khó và theo đuổi những lợi ích chung.

Điểm quan trọng mọi người cần phải hiểu là tiếng Anh là quốc ngữ và là yếu tố quan trọng để thống nhất xã hội Úc.

Cuốn sách này cũng có thể bổ ích cho những người đã sống ở Úc một thời gian, nhất là những người trong công việc thường phải liên hệ với người di dân, hoặc là những người có thân nhân hoặc bạn bè mới qua Úc.

Chính phủ Úc khuyến khích những di dân mới tới Úc học hỏi thật nhiều thật kỹ về đất nước mới của mình, để hiểu biết về những di sản, ngôn ngữ, phong tục tập quán, giá trị và lối sống ở đất nước này và xin nhập quốc tịch khi hội đủ tiêu chuẩn để nhanh chóng hội nhập vào xã hội Úc càng sớm càng tốt.

Nếu quý vị là di dân mới, xin chào mừng quý vị tới nước Úc. Quý vị sẽ sống ở một đất nước có đời sống ổn định, phồn vinh và dân chủ.

Quý vị cũng sẽ hội nhập vào một xã hội Úc có bản sắc văn hóa đa dạng nhưng cũng là một xã hội thống nhất, trong đó những người Úc xuất thân từ nhiều nguồn gốc khác nhau, nhưng đoàn kết với nhau vì cùng chia sẻ những giá trị và trách nhiệm chung.

Muốn biết thêm chi tiết

Nếu muốn biết thêm chi tiết về bất cứ đề tài nào, xin xem địa chỉ liên mạng hoặc tìm hiểu qua các nguồn chi tiết ghi trong sách này.

Muốn được chỉ dẫn về đời sống và việc làm ở Úc, xin xem mục 'Sống ở Úc' (Living in Australia) tại địa chỉ liên mạng của Bộ Di trú và Quốc tịch, gọi tắt là DIAC (Department of Immigration and Citizenship) (www.immi.gov.au).

Muốn biết các chi tiết về tạo lập đời sống ở Úc, xin tìm đọc bộ sách nhỏ nhan đề '*Bắt đầu cuộc sống ở Úc*' (*Beginning a Life in Australia*), cũng trên địa chỉ liên mạng của DIAC. Bộ sách nhỏ này bằng tiếng Anh và nhiều thứ tiếng khác, mỗi tiểu bang và lãnh thổ đều có một cuốn sách riêng. Nếu muốn có những chi tiết và địa chỉ liên lạc ở địa phương, tìm đọc sách nói về tiểu bang hoặc lãnh thổ nơi quý vị đến cư ngụ.

Nếu được nhận theo Chương trình Nhân đạo ở nước ngoài, quý vị nên dự Chương trình Hướng dẫn Văn hóa Úc gọi tắt là AUSCO (Australian Cultural Orientation Programme) trước khi lên đường sang Úc. Chương trình này có những chỉ dẫn về hành trình tới Úc và về việc tạo lập đời sống ở Úc, chương trình này được tổ chức ở nhiều địa điểm khác nhau ở châu Á, châu Phi và Trung đông.

Muốn có thêm sách này quý vị có thể trực tiếp yêu cầu Bộ Di trú và Quốc tịch, hoặc gửi yêu cầu qua hệ thống liên mạng của bộ.

Lời Cam kết tôn trọng các Giá trị Văn hóa của Úc (Australian Values Statements)

Lời Cam kết tôn trọng các Giá trị Văn hóa của Úc cho những người xin thị thực tạm trú hay thường trú

Những người xin thị thực tạm trú, thường trú và một số ít người xin thị thực tạm thời cần phải đọc trước, hoặc được giải thích trước những tài liệu do chính phủ Úc cung cấp về đời sống ở Úc ghi trong sách này. Những người xin thị thực cũng cần phải hiểu, nếu sau này muốn nộp đơn xin nhập quốc tịch Úc, họ cần phải hội đủ những điều kiện nào. Lời cam kết này được ghi trong các mẫu đơn xin cấp thị thực kể trên và bất cứ nguyên đơn nào từ 18 tuổi trở lên đều phải ký vào phần cam kết này.

Lời Cam kết tôn trọng các Giá trị Văn hóa Úc

Nếu là người 18 tuổi trở lên, quý vị phải ký vào phần cam kết này.

Tôi khẳng định rằng tôi đã đọc, hoặc đã được giải thích về những tài liệu do Chính phủ Úc cung cấp về xã hội Úc và những giá trị văn hóa Úc.

Tôi hiểu rằng:

- Xã hội Úc đề cao sự tôn trọng quyền tự do và nhân phẩm cá nhân, tự do tín ngưỡng, chế độ pháp trị, nền dân chủ nghị viện, bình đẳng nam nữ, và tinh thần công bằng bao gồm sự tôn trọng lẫn nhau, lòng khoan dung, sự bình đẳng và sự cảm thông với những người khốn khổ, và theo đuổi những lợi ích chung.
- Xã hội Úc đề cao sự bình đẳng cơ hội đối với cá nhân, bất kể màu da, tôn giáo hay thuộc sắc dân nào.
- Tiếng Anh là quốc ngữ, và là một yếu tố đoàn kết quan trọng của xã hội Úc.

Tôi cam đoan sẽ tôn trọng những giá trị văn hóa của xã hội Úc và chấp hành luật pháp Úc trong thời gian lưu trú tại nước Úc.

Nếu sau này muốn trở thành công dân Úc, tôi hiểu rằng:

- Quốc tịch Úc là bản sắc chung, là sợi dây ràng buộc gắn bó mọi người dân Úc với nhau, nhưng vẫn tôn trọng sự khác biệt của mỗi người.
- Quốc tịch Úc đòi hỏi có quyền lợi nhưng cũng phải có trách nhiệm. Những trách nhiệm của công dân Úc bao gồm việc chấp hành luật pháp Úc, kể cả những điều luật có liên quan tới việc đi bầu trong các cuộc bầu cử và phục vụ đoàn bồi thẩm.
- Tôi hiểu rằng, nếu có đủ tiêu chuẩn để trở thành công dân Úc và hồ sơ xin nhập tịch của tôi được chấp thuận, tôi sẽ phải tuyên thệ trung thành với nước Úc và nhân dân Úc.

Nếu nộp đơn qua hệ thống liên mạng, người đứng tên xin thị thực sẽ phải chọn câu trả lời bằng cách đánh dấu vào chữ 'CÓ' hoặc 'KHÔNG' ở phần cam kết tôn trọng các giá trị văn hóa Úc. Nếu trong đơn có những người phụ thuộc từ 18 tuổi trở lên, thì trong phần cam kết có thêm một đoạn nữa như sau:

Tất cả mọi người từ 18 tuổi trở lên trong đơn này đã cho tôi biết là họ đã đọc hoặc đã được giải thích những tài liệu do Chính phủ Úc cung cấp về xã hội nước Úc và những giá trị văn hóa Úc, và đồng ý với lời cam kết trên đây.

Trong trường hợp này, người đứng tên trong tờ cam kết thay mặt cho mình và cho những người phụ thuộc trong đơn.

Lời cam kết tôn trọng các giá trị văn hóa Úc cho những người xin thị thực tạm thời

Những người xin thị thực tạm thời cũng phải ký vào tờ Cam kết tôn trọng các Giá trị Văn hóa Úc. Lời cam kết được ghi ở phần tuyên thệ chung trong đơn, do đó khi ký hồ sơ cũng có nghĩa là quý vị đồng thời đã ký lời cam kết. Những người đứng đơn như vừa kể không cần phải đọc cuốn sách này, nhưng có thể đọc nếu muốn.

Lời cam kết tôn trọng các giá trị văn hóa Úc sau đây được ghi trong hầu hết các mẫu đơn xin thị thực tạm thời:

Trong thời gian lưu trú tại Úc, tôi cam đoan sẽ tôn trọng những giá trị văn hóa Úc như được ghi trong mẫu đơn này, và sẽ chấp hành luật pháp nước Úc.

Nếu nộp đơn trên hệ thống liên mạng, lời cam kết có hơi khác một chút:

Trong thời gian lưu trú tại Úc tôi cam đoan sẽ tôn trọng những giá trị văn hóa Úc như được ghi trong phần đầu của mẫu đơn này và sẽ chấp hành luật pháp nước Úc.

Nếu nộp đơn trên hệ thống liên mạng mà trong đơn có những người phụ thuộc từ 18 tuổi trở lên, thì trong phần cam kết có thêm một đoạn nữa như sau:

Tất cả mọi người từ 18 tuổi trở lên có tên trong đơn này đã cho tôi biết là họ đã đọc hoặc đã được giải thích những tài liệu do Chính phủ Úc cung cấp về xã hội Úc và những giá trị văn hóa Úc và đồng ý với lời cam kết trên đây.

Những người đứng tên xin thị thực sẽ phải chọn câu trả lời bằng cách đánh dấu vào chữ 'CÓ' hoặc 'KHÔNG' ở phần cam kết tôn trọng các giá trị văn hóa, thay mặt cho mình và những người phụ thuộc trong đơn (nếu có).

Những giá trị và nguyên tắc chung

Để duy trì một cộng đồng ổn định, hòa bình và phồn vinh, điều mong đợi là tất cả mọi người Úc có nguồn gốc khác nhau cùng tôn trọng những nguyên tắc và giá trị chung, là nền tảng cho xã hội Úc.

Những giá trị này tạo nền tảng cho xã hội tự do và dân chủ Úc. Những giá trị đó là:

- tôn trọng sự bình đẳng, nhân phẩm và tự do cá nhân
- tự do ngôn luận
- tự do tín ngưỡng và một chính phủ không thiên về một tôn giáo nào
- tự do hội họp
- ủng hộ nền dân chủ nghị viện và chế độ pháp trị
- bình đẳng trước pháp luật
- bình đẳng nam nữ
- bình đẳng cơ hội
- yêu chuộng hòa bình
- tinh thần công bằng bao gồm lòng khoan dung, sự tôn trọng lẫn nhau, và sự cảm thông với những người khốn khổ.

Mặc dù ở nhiều nước khác cũng có, nhưng những giá trị và nguyên tắc này đã được điều chỉnh cho phù hợp với hoàn cảnh riêng của nước Úc, được định hình và ngày càng hiện đại qua việc hàng triệu người từ khắp nơi trên thế giới tới định cư tại Úc. Tuy mỗi cá nhân có thể biểu lộ những giá trị đó dưới những hình thức khác nhau, nhưng nội dung vẫn chỉ là một.

Những cư dân đầu tiên của nước Úc là những người bản địa và người thuộc Quần đảo eo biển Torres. Họ có một nền văn hóa và những truyền thống vào hàng cổ xưa nhất trên thế giới. Những di dân đầu tiên phần lớn là từ nước Anh và Ái-nhĩ-lan tới, và di sản Ănglô-Xentic của họ đã và vẫn đang tiếp tục có ảnh hưởng lớn tới lịch sử, văn hóa và truyền thống chính trị của nước Úc. Tiếp đó là những làn sóng di dân từ châu Phi, châu Á, châu Mỹ và châu Âu, tất cả đều đã có những đóng góp độc đáo riêng biệt cho nước Úc và lối sống Úc.

Tuy nhiên việc nhắc tới những giá trị và nguyên tắc nói trên không nhằm đòi hỏi mọi người phải đồng nhất và có cùng niềm tin. Thực vậy, việc tôn trọng mỗi cá nhân như một cá thể có quyền tự do suy nghĩ và quyền được 'khác' với mọi người lại chính là nền tảng xây dựng nền dân chủ Úc.

Mục tiêu ở đây là giúp cho những người dân mới hiểu được những giá trị cơ bản đã góp phần xây dựng nên một xã hội ổn định nhưng năng động, gắn bó nhưng đa dạng.

Ở Úc, người dân có rất nhiều quyền tự do. Tuy nhiên, khi hưởng những quyền tự do đó, mọi người cũng phải chấp hành luật pháp Úc, bộ luật đã được các chính phủ dân cử thực hiện nhằm duy trì một xã hội trật tự, tự do và an ninh.

• Những quyền tự do căn bản

Tất cả mọi người dân Úc đều có quyền được hưởng một số các quyền tự do căn bản (trong phạm vi được pháp luật cho phép), bao gồm quyền được tự do và công khai phát biểu, quyền tham gia hội đoàn, quyền tổ chức hội họp, quyền thờ phượng một tôn giáo mình lựa chọn và quyền đi lại trên khắp nước Úc mà không bị giới hạn.

- **Tôn trọng giá trị bình đẳng, nhân phẩm và tự do cá nhân.**

Mọi người dân Úc đều được tự do và bình đẳng, và đòi hỏi phải tôn trọng nhân phẩm của người khác.

Luật pháp Liên bang cấm sự kỳ thị vì lý do chủng tộc, giới tính, khuyết tật và tuổi tác trong rất nhiều lĩnh vực khác nhau của đời sống xã hội chiểu theo *Luật Kỳ thị Chủng tộc 1975 (Racial Discrimination Act 1975)*, *Luật Kỳ thị Giới tính 1984 (Sex Discrimination Act 1984)*, *Luật Kỳ thị Khuyết tật 1992 (Disability Discrimination Act 1992)* và *Luật Kỳ thị Tuổi tác 2004 (Age Discrimination Act 2004)*. Ủy ban Nhân quyền và Cơ hội bình đẳng (Human Rights and Equal Opportunity Commission) là cơ quan có chức năng giải quyết các khiếu nại về những vụ vi phạm các luật kể trên.

Nhân dân Úc không chấp nhận việc dùng bạo lực, đe dọa hoặc hạ nhục để giải quyết bất đồng trong xã hội.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

Ủy ban Nhân quyền và Cơ hội bình đẳng www.hreoc.gov.au

- **Tự do ngôn luận**

Trong khuôn khổ luật pháp, mọi người dân Úc đều được tự do nói hoặc viết về những suy nghĩ của mình về chính phủ Úc hoặc về bất kỳ một đề tài gì hoặc một vấn đề xã hội nào, miễn là họ không gây nguy hiểm cho người khác, không đưa ra những luận điệu sai trái, hoặc không ngăn cản tự do ngôn luận của người khác.

Nguyên tắc trên cũng áp dụng đối với báo chí, đài phát thanh, truyền hình và các phương tiện truyền thông khác ở Úc. Người Úc được tự do phản đối những việc làm của chính phủ và được tự do tổ chức các chiến dịch vận động thay đổi pháp luật.

Tự do ngôn luận cho phép người dân được bày tỏ ý kiến cá nhân và bàn thảo những ý nghĩ của mình. Luật pháp có những quy định bảo vệ thanh danh cá nhân chống lại những chi tiết sai lệch hoặc những lời vu khống. Luật pháp cũng có những quy định cấm những xách động gây thù hằn đối với người khác vì lý do văn hóa, sắc tộc hoặc nguồn gốc.

- **Tự do tín ngưỡng và chính phủ không thiên vị tôn giáo**

Mọi người Úc đều được tự do theo bất kỳ tôn giáo nào mình chọn, miễn sao việc thờ phượng không vi phạm luật pháp Úc. Người Úc cũng được tự do không theo một tôn giáo nào. Bài xích tôn giáo là điều không thể chấp nhận được ở xã hội Úc.

Chính phủ Úc là một chính phủ không thiên vị tôn giáo - không có tôn giáo nào được coi là tôn giáo chính hay quốc đạo. Chính phủ đối xử với mọi công dân bằng sự bình đẳng bất kể họ theo tôn giáo nào.

Luật lệ tôn giáo không có giá trị pháp lý tại Úc và chỉ có các luật được quốc hội ban hành mới có hiệu lực, ví dụ như khi giải quyết ly hôn. Một số tập quán tôn giáo hoặc tập tục văn hóa, như là song hôn (cùng một lúc kết hôn với hai người) là trái với luật pháp tại Úc.

• Tự do hội họp

Trong khuôn khổ luật pháp, người dân Úc được tự do hội họp và tự do phản đối chính phủ hoặc một tổ chức nào đó miễn sao việc phản đối không gây bạo động và không gây thiệt hại tài sản hoặc thương tích cho bất cứ ai. Quyền tự do hội họp bao gồm cả quyền tự do gia nhập hoặc không gia nhập một tổ chức hoặc một nhóm nào, với điều kiện tổ chức hoặc nhóm đó phải hợp pháp. Những tổ chức và nhóm như thế có thể là các chính đảng, các tổ chức công đoàn và các hội đoàn.

• Ủng hộ nền dân chủ nghị viện và chế độ pháp trị

Úc là nước có nền dân chủ nghị viện, điều đó có nghĩa là công dân Úc được tham gia vào việc điều hành đất nước và lựa chọn người đại diện cho xã hội Úc. Chính phủ phải chịu trách nhiệm về hoạt động của mình trước toàn dân. Quốc hội do dân bầu ra là cơ quan duy nhất có thể làm luật hoặc phân quyền làm luật.

Mọi người dân Úc đều phải chấp hành luật pháp do chính phủ quy định. Mặt khác tất cả mọi người dân Úc đều được chế độ pháp trị bảo vệ, nghĩa là không ai được quyền 'ở trên pháp luật', ngay cả khi họ là người nắm vị trí quyền lực, thí dụ như các chính trị gia hoặc cảnh sát.

• Bình đẳng trước pháp luật

Mọi người dân Úc đều bình đẳng trước pháp luật, nghĩa là không ai bị đối xử khác biệt vì lý do chủng tộc, sắc tộc hay nguồn gốc; vì tuổi tác, giới tính, tình trạng hôn nhân hay khuyết tật; hoặc vì quan điểm chính trị hay tín ngưỡng. Các cơ quan chính phủ và các tòa án độc lập phải đối xử bình đẳng với tất cả mọi người.

Được đối xử bình đẳng có nghĩa là mọi người được tuyển dụng hoặc thăng thưởng dựa trên căn bản khả năng chuyên môn, năng lực và kinh nghiệm, chứ không phải vì nguồn gốc văn hóa hay quan điểm chính trị. Điều đó cũng có nghĩa là không ai có thể bị từ chối việc phục vụ tại các cửa tiệm, khách sạn hoặc các nơi cung cấp dịch vụ vì lý do chủng tộc, màu da, tôn giáo, giới tính hoặc tình trạng hôn nhân.

• Bình đẳng nam nữ

Nam giới và phụ nữ ở Úc có quyền bình đẳng. Nam giới và phụ nữ đều được bình đẳng về việc làm và nghề nghiệp. Cả nam giới và phụ nữ đều có thể phục vụ trong quân đội, và đều có thể nắm giữ các địa vị trong chính phủ.

• Bình đẳng về cơ hội và tinh thần công bằng

Người Úc đánh giá cao sự bình đẳng về cơ hội, thường được gọi là sự công bằng ('fair go'). Điều đó có nghĩa là những thành đạt trong cuộc đời của một người là kết quả của tài năng, công việc, nỗ lực bản thân, chứ không phải vì là con ông, cháu cha hoặc được ưu đãi.

Người Úc có tinh thần công bằng bao gồm sự tôn trọng lẫn nhau, lòng khoan dung và sự bình đẳng. Điều này không có nghĩa là ai cũng giống ai và mọi người đều giàu hoặc nghèo như nhau. Mục tiêu ở đây là để đảm bảo không có sự phân biệt giai cấp cố hữu trong xã hội Úc.

• Yêu chuộng hòa bình

Người Úc tự hào đất nước mình là một xã hội an bình. Họ quan niệm sự thay đổi chỉ nên diễn ra qua việc thảo luận, thuyết phục bằng sự hòa hoãn, và thông qua tiến trình dân chủ. Họ không chấp nhận việc dùng bạo lực để buộc một người nào đó thay đổi chính kiến hoặc thay đổi luật pháp.

Ngoài việc tôn trọng những giá trị nêu trên, người Úc còn theo đuổi những vấn đề có lợi ích chung và có sự cảm thông đối với những người khốn khổ.

Tinh thần cộng đồng ở Úc rất cao và người Úc luôn hướng tới việc cải thiện và nâng cao xã hội mà họ đang sống.

Rất nhiều người Úc đóng góp cho cộng đồng trong đời sống hàng ngày của họ. Họ có thể thể hiện sự đóng góp qua việc chăm sóc môi trường, góp tay giúp đỡ và cùng chung lưng đấu cật trong những lúc cần thiết vì những vấn đề có lợi ích chung.

Nước Úc có truyền thống ‘tương thân tương trợ’ (‘mateship’) mạnh mẽ, mọi người tự nguyện giúp đỡ người khác, nhất là những người đang gặp khó khăn. Người giúp đỡ thường là một người bạn, nhưng cũng có thể là vợ hay chồng, người bạn đời, anh chị em ruột hay con cái. Người giúp đỡ cũng có thể là một người hoàn toàn xa lạ. Người Úc còn có truyền thống mạnh mẽ về tinh thần phục vụ cộng đồng và làm việc thiện nguyện.

Những giá trị nêu trên đã được nhân dân Úc đề cao và bàn luận trong nhiều năm qua. Những giá trị đó cũng đã giúp cho nước Úc đón nhận và hội nhập thành công hàng triệu di dân thuộc nhiều sắc dân với truyền thống văn hóa khác nhau.

Nền văn hóa đa dạng của Úc là một sức mạnh để xây dựng một xã hội năng động. Trong khuôn khổ pháp luật Úc, tất cả mọi người dân Úc đều có quyền phô trương văn hóa và bày tỏ niềm tin của mình.

Tuy nhiên cùng một lúc, mọi người dân Úc đòi hỏi phải tuyệt đối trung thành với nước Úc – pháp luật Úc, các giá trị văn hóa Úc và nhân dân Úc.

Nước Úc – bức tranh khái quát

Địa lý

Úc là một trong những vùng đất lâu đời nhất trên thế giới. Úc là hòn đảo có người ở lớn nhất trên thế giới và là quốc gia có diện tích đứng hàng thứ sáu trên thế giới. Úc cũng là một trong những nước khô cằn nhất, chỉ có khoảng 6 phần trăm đất đai trên toàn quốc được coi là thích hợp cho nông nghiệp.

Khoảng cách mênh mông làm cho du khách tới đây không khỏi ngạc nhiên về diện tích đất nước bao la bát ngát và thời gian cần có để đi từ thành phố này đến thành phố khác. Đất Úc trải dài khoảng 4000 km từ đông sang tây và 3700 km từ bắc xuống nam. Đi máy bay từ Sydney tới Perth mất tới 5 tiếng đồng hồ.

Nếu tính tổng số diện tích, Úc lớn tương đương với nước Mỹ (không kể vùng Alaska), lớn gấp hai lần Ấn Độ và gấp 32 lần nước Anh.

Con người

Những cư dân đầu tiên sống trên đất Úc là người bản địa và người thuộc Quần đảo eo biển Torres, họ đã có mặt trên đất Úc ít nhất là 40000 năm và có thể tới 60000 năm.

Những người dân khác ở Úc là người nhập cư hoặc hậu duệ của những người nhập cư đã di dân tới đây hầu như từ 200 quốc gia trên thế giới tính từ khi người châu Âu bắt đầu đặt chân tới Úc vào năm 1788.

Vào năm 1945, dân số nước Úc khoảng bảy triệu người. Từ đó đến nay, đã có hơn 6,5 triệu người nhập cư, trong đó có khoảng 675000 là người tị nạn, đã đến định cư tại Úc.

Ngày nay, dân số nước Úc là 21 triệu người, trong đó 43 phần trăm là người sinh ở nước ngoài hoặc có cha hay mẹ sinh ở nước ngoài.

Người Úc thuộc mọi tôn giáo, màu da, sắc tộc và nguồn gốc xã hội cùng chung sống trong hòa bình.

Những giá trị chung

Mặc dầu những di dân ở Úc thuộc nguồn gốc văn hóa và tôn giáo khác nhau, họ đã ổn định cuộc sống thành công tại nước Úc và hội nhập hài hòa vào một đại cộng đồng dân tộc. Ngược lại, nước Úc cũng trở nên giàu có, phong phú hơn nhờ được sự đóng góp của những người nhập cư về mặt xã hội, văn hóa và kinh tế.

Một đặc điểm nổi bật của xã hội Úc ngày nay không phải chỉ là nền văn hóa đa dạng của dân chúng Úc, mà là mức độ đoàn kết, gắn bó với tấm lòng tận tụy đối với đất nước Úc. Người Úc gạt qua một bên những khác biệt cá nhân vì muốn cùng chung sống với nhau như những người hàng xóm láng giềng.

Trong khuôn khổ luật pháp của Úc, mọi người dân Úc có quyền biểu lộ những tính chất văn hóa đặc thù của mình và bày tỏ lập trường và tự do tham gia vào đời sống đất nước Úc. Ngược lại, luật pháp ở Úc cũng đòi hỏi mọi người phải tuân thủ các nguyên tắc và thực hiện các giá trị, như đã được đề cập tới ở phần mở đầu, và là nền tảng của lối sống Úc.

Quốc gia độc lập

Úc là quốc gia độc lập và mở rộng sự đối ngoại với mọi quốc gia trên thế giới và có nền kinh tế vững mạnh. Thể chế dân chủ của nước Úc, nền văn hóa đa dạng và quá trình tham gia tích cực vào các hoạt động quốc tế và khu vực châu Á Thái bình dương là cơ sở vững chắc cho sự tham gia của Úc vào chính trường quốc tế.

Trong môi trường quốc tế năng động và đầy thử thách, Úc không ngừng theo đuổi các chiến lược song phương, khu vực và đa phương để củng cố lợi ích quốc gia đồng thời chung vai gánh vác trách nhiệm toàn cầu.

Nền kinh tế vững mạnh

Úc có nền kinh tế thị trường vững mạnh, là nền kinh tế mở, linh hoạt và cạnh tranh. Nền kinh tế Úc có các cơ cấu ổn định và thể chế hiện đại là cơ sở vững chắc cho doanh nghiệp và tạo ra môi trường hấp dẫn cho sự đầu tư quốc tế.

Úc cũng là một trung tâm tài chính lớn trong khu vực châu Á Thái bình dương, nhờ có hệ thống giao thông nội địa và quốc tế tiên tiến, trình độ kỹ thuật tin học và viễn thông hàng đầu trên thế giới, lực lượng lao động đa ngôn ngữ, trình độ kỹ thuật cao và hệ thống luật pháp uyển chuyển. Thị trường chứng khoán Úc là thị trường lớn hàng thứ tám trên thế giới tính theo mức độ vốn đầu tư thị trường.

Úc là nước có khối lượng thương mại đáng kể trên thế giới, kim ngạch thương mại hai chiều về hàng hóa và dịch vụ lên tới hơn 400 tỷ đô la – chiếm khoảng 1 phần trăm tổng lượng thương mại toàn cầu. Nhật bản là bạn hàng thương mại lớn nhất của Úc, sau đó là Trung quốc, Mỹ, Singapore, Anh và Hàn quốc.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Sở Thống kê Úc www.abs.gov.au
- Cơ quan hướng dẫn về các dịch vụ chính phủ Úc www.australia.gov.au
- Sở Văn hóa và Thể dục thể thao Úc www.cultureandrecreation.gov.au
- Bộ Ngoại giao và Ngoại thương www.dfat.gov.au/geo/australia

Dữ kiện và con số

Thủ đô	Canberra
Diện tích đất đai Đường duyên hải Đường duyên hải tính cả các đảo ngoài khơi	7,74 triệu km ² 35877 km 59736 km
Phần trăm đất canh tác	6 phần trăm
Dân số	21 triệu
Tỷ lệ người sinh ở nước ngoài	Gần 22 phần trăm
Ngôn ngữ	tiếng Anh
Tỷ lệ người dùng ngôn ngữ khác ở nhà	15 phần trăm
Tiền tệ	Đô la Úc (A\$)
Đối tác thương mại chính	Nhật bản, Trung quốc, Mỹ, Singapore, Anh, Hàn quốc
Lực lượng lao động	10,28 triệu
Giờ – Úc có ba múi giờ chuẩn Giờ tận dụng ánh sáng mùa hè (giờ chuẩn + 1)	Miền Đông: GMT + 10 Miền Trung: GMT + 9,5 Miền Tây: GMT + 8 Giờ tận dụng ánh sáng mùa hè áp dụng tại New South Wales, Nam Úc, Tasmania, Victoria và Tây Úc từ đầu đến cuối tháng 10 cho đến cuối tháng 3.
Ngày lễ chính Quốc khánh Phục sinh Ngày Anzac Ngày Tưởng niệm Ngày Giáng sinh	 26 tháng 1 Khoảng cuối tháng 3 đến cuối tháng 4 hàng năm 25 tháng 4 11 tháng 11 25 tháng 12

Biểu tượng quốc gia

Tên Úc (Australia)

Tên Úc - Australia có gốc từ chữ Latinh *Australis*, có nghĩa là 'ở phương Nam'. Từ nhiều thế kỷ trước đây, người ta lưu truyền rằng ở phương Nam có một vùng đất lớn chưa ai biết tới gọi là '*Terra Australis Incognita*'. Cách gọi này được dùng phổ biến trong các tài liệu viết về các cuộc thám hiểm miền đất này.

Cái tên 'Australia' được nhiều người biết đến sau khi ông Matthew Flinders xuất bản cuốn hồi ký về chuyến thám hiểm vòng quanh lục địa này vào năm 1814, có tên là 'Cuộc hành trình tới vùng đất phương Nam' (*A Voyage to Terra Australis*). Trong hồi ký, ông dùng chữ 'Australia' để chỉ vùng đất này. Sau đó Toàn quyền Lachlan Macquarie cũng dùng tên đó trong các báo cáo chính thức của ông, và từ đó ông đã đưa ra đề nghị dùng cái tên nói trên. Năm 1824, Bộ Chỉ huy Hải quân Anh đồng ý chính thức dùng chữ 'Australia' để gọi vùng đất này.

Quốc kỳ Úc

Cờ Úc được thượng kỳ lần đầu tiên tại Melbourne vào ngày 3 tháng 9 năm 1901. Quốc kỳ Úc có hình cờ Anh ở góc phía trên bên trái trên nền màu xanh đậm, công nhận lịch sử việc định cư của người Anh ở Úc. Chùm sao Thánh giá gồm năm ngôi sao trắng thể hiện vị trí địa lý nước Úc ở phía Nam bán cầu. Vào năm 1908, ngôi sao sáu cánh tiêu biểu cho sáu tiểu bang được thay thế bằng ngôi sao bảy cánh, cánh thứ bảy là tiêu biểu cho hai lãnh thổ. Mỗi tiểu bang và lãnh thổ Úc đều có cờ riêng.

Quốc huy

Quốc huy được Liên bang dùng để xác định quyền lực và tài sản của Liên bang, Vua George đệ ngũ đã ban cho nước Úc quốc huy này vào năm 1912. Trên quốc huy có tám mộc gắn biểu tượng của sáu tiểu bang Úc, là tiêu biểu cho thể chế liên bang. Trên quốc huy cũng có bông mai vàng (bông hoa biểu tượng của nước Úc), con chuột túi và con đà điểu.

Màu sắc biểu tượng của quốc gia

Màu xanh lá cây và màu vàng được coi là biểu tượng quốc gia của Úc từ tháng 4 năm 1984.

Hoa biểu tượng

Từ tháng 8 năm 1988, bông mai vàng, tên khoa học là *Acacia pycnantha*, được coi là biểu tượng chính thức của Úc.

Đá quý

Đá màu ô-pan được coi là loại đá quý của Úc vào năm 1993.

Con thú biểu tượng

Nhiều người vẫn coi con chuột túi là con thú tiêu biểu của Úc, nhưng vấn đề này chưa bao giờ được chính thức công bố.

Quốc khánh

Lễ mừng quốc khánh hàng năm được tổ chức vào ngày 26 tháng 1. Đây là ngày kỷ niệm Toàn quyền Arthur Phillip đổ bộ lên vịnh Sydney vào năm 1788.

Quốc ca

Bài hát ‘Nước Úc tiến bước hùng cường’ (Advance Australia Fair) do nhạc sĩ Peter Dodds McCormick sáng tác năm 1878 và tới cuối thập niên 1970 thì trở thành phổ biến trong cả nước. Đến tháng 4 năm 1984 thì bài hát được chính thức công nhận là quốc ca Úc.

Lời bài quốc ca như sau:

*Australians all let us rejoice,
For we are young and free;
We've golden soil and wealth for toil;
Our home is girt by sea;
Our land abounds in nature's gifts
Of beauty rich and rare;
In history's page, let every stage
Advance Australia Fair.
In joyful strains then let us sing,
Advance Australia Fair.*

*Beneath our radiant Southern Cross
We'll toil with hearts and hands;
To make this Commonwealth of ours
Renowned of all the lands;
For those who've come across the seas
We've boundless plains to share;
With courage let us all combine
To Advance Australia Fair.
In joyful strains then let us sing,
Advance Australia Fair.*

Huân chương, huy chương của Úc

Úc bắt đầu có hệ thống huân chương, huy chương riêng của vào năm 1975, với việc trao tặng Huân Chương Úc (Order of Australia), cũng như Anh dũng Bội tinh (Australian Bravery Decorations) và Huy chương Quốc gia (National Medal) để biểu dương các thành tích phục vụ quốc gia hoặc phục vụ nhân loại.

Việc trao tặng huân chương hoặc huy chương Úc hoàn toàn không bị ảnh hưởng của các mệnh thường quân hoặc áp lực chính trị. Bất kỳ ai trong cộng đồng nước Úc cũng có thể đề cử người công dân nào xứng đáng được tặng huân chương hay huy chương. Việc trao tặng sẽ do một hội đồng độc lập cứu xét và quyết định.

Việc tặng thưởng sẽ giúp xác định, khuyến khích và cổ vũ những tấm gương làm nức lòng người dân, vinh danh những tấm gương mẫu mực đã đề cao những lý tưởng và chuẩn mực. Nước Úc trao tặng huân chương, huy chương để công nhận, để hoan hô và bày tỏ lòng biết ơn đối với những người đã mang lại lợi ích cho xã hội, những người nỗ lực đạt thành tích vượt bậc và những người đã phụng sự nhân quần xã hội.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Huân chương, huy chương và biểu tượng Úc www.itsanhonour.gov.au
- Văn phòng Thủ tướng và Nội các www.dpmpc.gov.au

Đất nước và con người

Úc là mảnh đất độc đáo, đầy tương phản.

Vùng xa xôi hẻo lánh nằm sâu trong lục địa Úc, thường được gọi là 'outback', có một vị trí quan trọng trong lịch sử và thần thoại Úc.

Thế nhưng hơn 75 phần trăm số dân 21 triệu người Úc sống tại các trung tâm đô thị, tập trung đông nhất ở các thành phố, thủ phủ tại các vùng đồng bằng màu mỡ dọc theo bờ biển miền đông và đông nam.

Úc thường được coi là một đất nước 'trẻ', thế nhưng dân số Úc, cũng giống như nhiều nước khác trên thế giới, đang già đi bởi vì tuổi thọ của người dân ngày càng được nâng cao. Con số những người trong hạng tuổi từ 65 trở lên dự kiến sẽ tăng từ khoảng 13.1 phần trăm vào năm 2005 đến 25.7 phần trăm vào năm 2050.

Dân số tại các tiểu bang và lãnh thổ Úc

Tiểu bang/Lãnh thổ	Dân số (triệu)	Thủ phủ	Dân số tại thành phố thủ phủ (triệu)
New South Wales	6.55	Sydney	4.12
Victoria	4.93	Melbourne	3.59
Queensland	3.90	Brisbane	1.76
Tây Úc	1.96	Perth	1.45
Nam Úc	1.51	Adelaide	1.11
Tasmania	0.48	Hobart	0.20
Khu vực thủ đô	0.32	Canberra	0.32
Bắc Úc	0.19	Darwin	0.11

(Nguồn: Sở Thống kê Úc)

Khí hậu

Úc là nước một trong những quốc gia khô hạn nhất trên thế giới. Phần lớn vùng nội địa bằng phẳng, khô cằn và dân cư thưa thớt.

Thế nhưng phần lớn vùng bắc nước Úc lại có khí hậu nhiệt đới. Một số vùng ở Queensland, vùng phía bắc của Tây Úc và Bắc Úc lại thường có mưa rào nhiệt đới trong mùa mưa từ tháng Giêng tới tháng Ba.

Cũng vì diện tích đất nước quá lớn nên Úc hầu như có đủ hết các loại hình thái khí hậu từ băng tuyết giá lạnh tới nóng như đổ lửa.

Những vùng lạnh nhất là ở Tasmania và vùng núi tuyết ở cao nguyên đông nam nước Úc. Vùng nóng nhất là vùng miền trung thuộc miền tây sâu trong lục địa.

Các mùa ở Úc hoàn toàn trái ngược với các mùa ở bắc bán cầu. Mùa hè là từ tháng 12 tới tháng 2, mùa thu là từ tháng 3 tới tháng 5, mùa đông là từ tháng 6 tới tháng 8 và mùa xuân là từ tháng 9 tới tháng 11.

Tháng 7 là tháng có nhiệt độ trung bình lạnh nhất. Phần lớn ở miền nam nước Úc, nhiệt độ trung bình ban ngày từ 10°C tới 20°C (từ 50°F đến 68°F), ở vùng khí hậu nhiệt đới phía bắc là 20°C hoặc dưới 30°C (70°F và 80°F). Ở những vùng gần bờ biển hiếm khi nhiệt độ xuống tới mức đóng băng nhưng ở nhiều vùng trong nội địa vào mùa đông thường chỉ qua một đêm là đã thấy có lớp đá mỏng. Tại vùng núi tuyết, nhiệt độ thường xuống dưới 0°C (32° F) và trên vùng núi ở độ cao 1500 m thường có tuyết trong nhiều tháng trong năm.

Thời gian nóng nhất ở phía nam nước Úc là tháng 1 và tháng 2, còn ở nơi khí hậu nhiệt đới là tháng 11 và tháng 12. Ở phần lớn những vùng nội địa, nhiệt độ trung bình ban ngày là trên 30°C (80°F hoặc 90°F), ở một số vùng ở Tây Úc nhiệt độ lên tới 40°C (104°F). Ở những vùng ven biển phía nam, vùng cao nguyên và ở Tasmania thường có khí hậu mát mẻ hơn (20°C/70°F hoặc 80°F).

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Nha Khí Tượng www.bom.gov.au

Môi trường

Úc có phong cảnh thiên nhiên Úc đa sắc, đa dạng với rất nhiều loại thực vật và động vật độc đáo. Mọi người quyết tâm bảo vệ và duy trì môi trường và nguồn sinh vật đa dạng, phong phú và độc đáo của đất nước.

Hơn 10 phần trăm đất đai ở Úc (khoảng 77 triệu ha) là những vùng đất được quốc gia bảo vệ. Khoảng 65 triệu ha vùng biển cũng được quốc gia bảo vệ trong đó có vùng biển san hô Great Barrier Reef nằm ngoài khơi phía bắc Queensland.

Mười bảy địa danh danh lam thắng cảnh của Úc được ghi trong Danh mục Di sản Thế giới, trong đó có Biển San hô Great Barrier Reef, vùng Thiên nhiên Hoang dã Tasmania, vùng Đầm lầy Nhiệt đới Queensland, Lâm viên Quốc gia Kakadu, Lâm viên Quốc gia Uluru-Kata Tjuta thuộc miền Bắc Úc, Quần đảo Lord Howe và vùng Rừng Nhiệt đới miền Trung phía đông nước Úc.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Bộ Môi trường và Nguồn nước www.environment.gov.au

Những người Úc đầu tiên

Những cư dân đầu tiên của Úc là người bản địa và người thuộc Quần đảo eo biển Torres, đã định cư trên mảnh đất này cách đây ít nhất là 40000 năm và có thể cách đây tới 60000 năm.

Vào thời điểm người châu Âu bắt đầu tới định cư vào năm 1788, ước tính có khoảng 750000 người Úc bản địa sống rải rác ở hầu hết các vùng đất trên lục địa Úc.

Người bản địa Úc có đời sống tâm linh độc đáo riêng của họ như trong cách họ tôn thờ đất đai và có nền văn hóa vô cùng đa dạng và phong phú với truyền thống nghệ thuật là một trong những truyền thống cổ xưa nhất trên thế giới.

Tùy thuộc vào địa phương nơi họ cư ngụ, mỗi nơi đều có lối sống, tập tục văn hóa và ngôn ngữ khác nhau. Vào thời điểm người châu Âu tới định cư, người bản địa Úc có khoảng 700 ngôn ngữ và tiếng địa phương khác nhau.

Trước khi người châu Âu đặt chân tới đây, dù đã từng giao tiếp với những người trên các tàu thám hiểm hàng hải và các tàu buôn, người bản địa Úc hầu như chưa hề bị ai quấy rầy.

Những giao tiếp ban đầu giữa người châu Âu và người bản địa Úc đã làm đảo lộn lối sống và tập quán truyền thống của họ từ đó làm cho số dân bản địa sút giảm thê thảm trong thời gian thế kỷ 19 và thế kỷ 20.

Trước thập niên 1960, hầu như ít có người hoặc không có ai thừa nhận rằng người bản địa Úc là dân tộc có nền văn hóa và lịch sử hoặc có quốc tịch cũng như quyền lợi và trách nhiệm của người công dân. Ví dụ như mãi cho tới năm 1965 người bản địa Úc mới có quyền đi bầu tại các kỳ bầu cử liên bang.

Tuy nhiên vào năm 1967, hơn 90 phần trăm dân số Úc bỏ phiếu trong một cuộc trưng cầu dân ý trên toàn quốc trao quyền cho chính phủ Úc việc làm luật nhằm vào người Úc bản địa và qui định việc bao gồm họ vào các cuộc điều tra dân số. Kết quả cuộc trưng cầu dân ý này là biến cố trọng đại nhất trong tiến trình vận động quyết liệt phối hợp hành động giữa người Úc gốc di dân và người Úc bản địa. Kết quả này được coi như là một thể hiện niềm tin sắt đá và nguyện vọng của nhân dân Úc mong muốn chính phủ Úc phải có những hành động cụ thể để nâng cao đời sống của người Úc bản địa.

Ngày nay, người ta ước tính số dân bản địa ở Úc khoảng 483000 – tức là khoảng 2.3 phần trăm dân số. Nền văn hóa của dân bản địa giữ vai trò quan trọng trong việc thể hiện bản sắc của dân tộc Úc. Người bản địa và người thuộc Quần đảo eo biển Torres có những đóng góp to lớn trong nhiều lĩnh vực như nghệ thuật, truyền thông, học thuật, thể thao và thương mại.

Chính phủ Úc thực hiện các chương trình và chính sách với mục tiêu hỗ trợ cho các cộng đồng bản địa xóa bỏ tình trạng lạc hậu vẫn còn tồn tại ở một số vùng. Những chương trình này bao gồm các hoạt động nhằm cải thiện các vấn đề thuộc lĩnh vực y tế, gia cư, giáo dục và công ăn việc làm.

Chính phủ Úc còn quyết tâm tạo điều kiện cho người bản địa khai thác sử dụng hoặc sở hữu đất đai ở những nơi mà họ tiếp tục giữ truyền thống gắn bó với đất hoặc là những nơi có thể gia tăng việc phát triển về mặt xã hội, văn hóa và kinh tế cho cộng đồng bản địa. Khoảng 16 phần trăm đất đai nước Úc thuộc sở hữu của người bản địa hoặc do người bản địa quản lý. Những vùng đất này phần lớn ở những vùng xa xôi hẻo lánh.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Bộ Gia đình, Dịch vụ Cộng đồng và Bản địa sự vụ www.facsia.gov.au
- Viện Nghiên cứu dân Bản địa và Quần đảo eo biển Torres www.aiatsis.gov.au

Những người châu Âu đầu tiên

Thời kỳ đầu những năm 1600, những nhà thám hiểm người Hòa lan, Bồ đào nha và Tây ban nha tường trình việc khám phá nhiều vùng đất dọc theo bờ biển mà lúc đó họ gọi là 'vùng đất phương Nam chưa ai biết tới' (*Terra Australis Incognita*).

Năm 1770, ông James Cook là người Anh thuyền trưởng chiếc tàu viễn dương Endeavour, đã vẽ bản đồ bờ biển phía đông Úc và tuyên bố đất này thuộc về Vương quốc Anh. Sau đó nước Anh quyết định biến vùng đất mới này thành thuộc địa làm nơi giam giữ tù nhân hình sự.

Cuộc đổ bộ của đoàn tàu gồm 11 chiếc tàu lên vịnh Sydney ngày 26 tháng 1 năm 1788 đánh dấu bước mở đầu định cư của người châu Âu. Đệ nhất Hạm đội, do ông Arthur Phillip, một thuyền trưởng của Hải quân Hoàng gia Anh chỉ huy, đưa khoảng 1500 người, trong đó 750 người là tù nhân tới thuộc địa mới này.

Ông Phillip trở thành toàn quyền đầu tiên của 'thuộc địa New South Wales', là tên gọi vùng lục địa Úc lúc đó.

Những năm đầu của thời kỳ định cư là sự chống chọi với nạn đói do sự thiếu thốn nguồn cung cấp lương thực. Rồi tình hình dần dần được cải thiện nhờ các tàu tiếp tế cập bến. Khi ông Phillip rời thuộc địa này vào năm 1792, thì những lều trại là nơi trú ngụ ban đầu của những người mới đến được thay thế bằng những tòa nhà xây dựng sơ sài và từ đó đã bắt đầu hình thành những đường nét đầu tiên của thành phố Sydney.

Chỉ vài năm sau, Sydney đã trở thành bến cảng tấp nập tàu bè tới đây từ những phương trời xa xôi như Nga, Mỹ và Pháp. Tới năm 1800, dân số đã tăng lên 5000 người và những khu định cư mới đi sâu vào nội địa tới Parramatta.

Từ năm 1810 tới năm 1821, thuộc địa nằm dưới sự cai quản của toàn quyền Lachlan Macquarie, một trong những lãnh tụ lỗi lạc nhất của thời kỳ đầu lịch sử nước Úc. Thời kỳ ông làm toàn quyền đánh dấu sự chuyển đổi của xứ này, từ một thuộc địa dùng làm chỗ lưu đày tù nhân thành nơi định cư của những người làm ăn tự do khai thác nhân công là những người tù lao động.

Cho tới năm 1820 đã có 30000 tù nhân và 4500 người tự do tới định cư ở thuộc địa này. Những người định cư tự do bắt đầu xây dựng các trang trại và cơ sở thương mại và thuộc địa ngày càng trở nên trù phú. Mặc dù thời gian đầu tù nhân phải trải qua biết bao khổ ải, nhưng rồi nhiều người trong số họ dần dần trở thành người được xã hội kính trọng nhờ lao động cần cù và nhờ vào khả năng kỹ thuật sẵn có trong lĩnh vực thương mại và trong nhiều ngành nghề chuyên môn khác. Từ năm 1788 cho tới khi việc chuyên chở phạm nhân chấm dứt vào năm 1868, đã có khoảng 160000 tù nhân nam nữ được đưa tới Úc.

Trong những năm đầu thời kỳ định cư, người ta biết rất ít về vùng ở sâu trong nội địa – cũng như những vùng duyên hải miền đông hoang vắng. Càng ngày, càng có nhiều áp lực phải tìm thêm đất đai để canh tác và nuôi cừu, tìm thêm nguồn nước mới cũng như thêm những địa điểm cho việc tiếp tục định cư.

Nhiều nhà thám hiểm đã thực hiện những cuộc hành trình đầy khó khăn và nguy hiểm lên bắc, xuống nam dọc theo bờ biển và theo hướng tây vào nội địa để tìm đường vượt qua rặng núi được gọi là Rặng Trường sơn (Great Dividing Range). Sau đó, nhiều nhà thám hiểm tới những vùng đất ở sâu trong nội địa Úc là những vùng đất khắc nghiệt nhất như là vùng đồng bằng khô cằn Nullarbor và những vùng đất ở miền trung và tây bắc Úc. Nhiều người đã thiệt mạng trong những cuộc thám hiểm này.

Trong ba thập kỷ sau đó, những người định cư theo chân những nhà thám hiểm vào nội địa và định cư dọc theo những vùng đất có thể ở được trên lục địa. Vùng đất Van Diemens (Tasmania) trở thành một thuộc địa riêng biệt vào năm 1825 và nhiều khu định cư mới bắt đầu hình thành ở những vùng mà ngày nay là Queensland, Victoria, Nam Úc và Tây Úc.

Sự phát triển của ngành công nghiệp lông cừu và việc khám phá ra vàng ở New South Wales và Victoria năm 1851 đã dẫn đến mức gia tăng khổng lồ số người tự do đến định cư ở Úc.

Dân số Úc tăng gấp ba lần, từ 430000 người vào năm 1851 lên tới 1.7 triệu người vào năm 1871. Phần đông những người mới tới lúc đó là người Anh, nhưng cũng có nhiều người tới từ các nước ở châu Mỹ, Pháp, Ý, Đức, Ba lan và Hungary. Khoảng 40000 người Trung quốc cũng tới tìm vàng ở Úc - họ là nhóm dân cư đồng vào hàng thứ nhì sau người Anh.

Sự khai sinh của dân tộc mới

Thuộc địa New South Wales lúc đầu chiếm gần như hầu hết vùng miền đông của lục địa. Dần dần, các thuộc địa khác được hình thành vì người định cư bắt đầu tách khỏi những vùng định cư ban đầu.

Năm 1852, các thuộc địa mới được hưởng chế độ tự trị. Tuy nhiên, do tình trạng mỗi thuộc địa đều có hệ thống quốc phòng, bưu điện, thương mại và giao thông riêng, người ta ngày càng cảm thấy cần phải có sự hợp tác rộng rãi hơn giữa các vùng định cư. Đồng thời, dân cư càng ngày càng cảm thấy tăng thêm tình cảm dân tộc.

Vào cuối thế kỷ 19, niềm tự hào dân tộc và nền kinh tế hưng thịnh tràn ngập khắp nơi. Tuyến đường xe lửa đầu tiên của Úc được khánh thành tại Melbourne, và hệ thống điện tín đầu tiên cũng được khai trương. Các trường đại học được thành lập tại Sydney và Melbourne và những tòa công sở nguy nga được xây dựng.

Hai sự kiện khác nữa đánh dấu sự phát triển của Úc thành một quốc gia độc lập. Năm 1870, tức là 80 năm sau ngày Đệ nhất Hạm đội cập bến, những người lính Anh cuối cùng rời đất này. Cùng thời điểm đó, sự kiện mở ra Kênh đào Suez cũng làm giảm bớt 'khoảng cách kinh hoàng' từ châu Âu, làm dòng người di dân mới tới Úc ngày càng tăng. Vào năm 1880, dân số Úc tăng lên tới hơn hai triệu người.

Sự hưng thịnh của nền kinh tế quốc gia tiếp tục kéo dài cho đến khi xảy ra nạn hạn hán và suy thoái kinh tế những năm 1890. Đối với ông Edmund Barton, Chủ tịch Hạ viện Quốc hội New South Wales, và nhiều người khác, tình hình kinh tế xuống dốc càng củng cố quyết tâm của họ về ý tưởng xây dựng chính phủ cho cả nước để có thể đưa ra những giải pháp chung cho toàn nước Úc trong những vấn đề thuộc về chính sách thương mại và quốc phòng.

Trong khoảng năm 1898 và 1900, dân chúng Úc bỏ phiếu ủng hộ thể chế quốc gia liên bang. Liên bang Úc được thành lập ngày 1 tháng 1 năm 1901 gồm sáu tiểu bang có cùng một hiến pháp. Dân số Úc vào thời điểm liên bang được thành lập gồm những người không phải là người bản địa là 3.8 triệu người.

Thủ tướng đầu tiên của Úc là ông Edmund Barton, ông là người đã lãnh đạo phong trào liên bang ở New South Wales. Kỳ họp quốc hội đầu tiên được tổ chức tại Tòa Triển lãm ở Melbourne ngày 9 tháng 5 năm 1901.

Những người sáng lập ra quốc gia mới mong muốn Úc trở thành đất nước hài hòa, đoàn kết và bình đẳng. Họ có những tư tưởng tiến bộ về nhân quyền, về cách thực thi chế độ dân chủ và giá trị của việc bỏ phiếu kín.

Úc là một trong những nước đầu tiên trên thế giới tạo cơ hội cho phụ nữ có quyền bầu cử và quyền tham gia Quốc hội – Nam Úc thực hiện những quyền đó cho phụ nữ vào năm 1895. Tất cả phụ nữ Úc được quyền bầu cử và tham gia Quốc hội Liên bang năm 1902.

Việc thành lập liên bang đã mở ra một kỷ nguyên mới tràn đầy lạc quan cho đất nước từ năm 1901 cho tới khi nổ ra Chiến tranh Thế giới thứ nhất năm 1914. Những thành tựu to lớn trong việc phát triển kinh tế, đặc biệt là trong lĩnh vực nông nghiệp và công nghiệp chế tạo đạt được vào thời kỳ này.

Vùng Yass – thuộc Canberra được chọn là địa điểm xây dựng thủ đô cho cả nước vào năm 1908. Sau khi đồng ý chọn địa điểm để xây dựng thủ đô mới, một cuộc thi quốc tế vẽ đồ án thiết kế thủ đô được thực hiện năm 1911. Sau khi xem xét đánh giá 137 đồ án dự thi, bản thiết kế của một kiến trúc sư ở Chicago tên là Walter Burley Griffin được chọn. Canberra được chính thức đặt tên vào ngày 12 tháng 3 năm 1913.

Tòa nhà được dùng tạm làm Quốc Hội được khai trương vào ngày 28 tháng 8 năm 1923 ở Canberra tại một địa điểm ngay phía dưới địa điểm ông Griffin đã đề nghị xây tòa nhà quốc hội lâu dài. Phiên họp quốc hội đầu tiên ở Canberra đồng thời cũng là lễ khánh thành tòa nhà này được tổ chức vào ngày 9 tháng 5 năm 1927.

Tác động của chiến tranh

Mặc dù Úc đã trở thành quốc gia độc lập, những sợi dây tình cảm và mối liên hệ gia đình với nước Anh vẫn được duy trì. Khi Anh tuyên chiến với Đức sau khi Đức xâm lược Bỉ năm 1914, cả nước Úc đồng tâm ủng hộ Anh.

Chiến tranh thế giới thứ nhất đã gây tác động to lớn đối với nước Úc. Vào năm 1914 dân số toàn quốc Úc lúc đó là khoảng 4.5 triệu, nếu tính con số nam giới không thôi chưa tới ba triệu; thế nhưng 417000 nam giới Úc tình nguyện đi chiến đấu, và hơn 330000 người thực sự tham chiến. Khi chiến tranh kết thúc năm 1918, khoảng 60000 người đã hy sinh và hơn 152000 người bị thương.

Từ kinh nghiệm chiến đấu trong chiến tranh đã phát sinh một trong những giá trị sâu sắc nhất của Úc: tinh thần Anzac về lòng dũng cảm, kiên cường và tinh đồng đội.

Hàng năm cứ vào ngày 25 tháng 4, nước Úc làm lễ kỷ niệm trận chiến can đảm nhưng kết cục đã thất bại năm 1915 của Liên quân Úc - Tân Tây lan – còn gọi là Quân đoàn Anzac – và các lực lượng đồng minh khác tại Gallipoli ở Thổ Nhĩ Kỳ.

Quân đoàn Anzac (cùng với quân Anh, Pháp và Ấn độ) đổ bộ lên Gallipoli mục đích là để đánh bại Thổ Nhĩ Kỳ bằng cách mở ra tuyến đường chuyển quân qua Dardanelles và dội bom thành phố Constantinople. Thế nhưng do địa thế hiểm trở, đường vách đá thẳng đứng ven biển và sự chống trả quyết liệt của quân Thổ Nhĩ Kỳ đã chặn đường tiến quân của Quân đoàn Anzac và cuối cùng họ phải rút quân vào ngày 20 tháng 12 năm 1915. Chiến dịch kéo dài tám tháng này đã gây cho khoảng 8700 người Úc thiệt mạng, vì tử trận trong lúc chiến đấu hoặc tử nạn sau khi bị thương hay bị bệnh.

Ngày nay, ngày Anzac không chỉ để tưởng niệm những chiến sĩ Anzac thời Chiến tranh thế giới thứ nhất, mà còn để ghi nhớ công ơn của những người lính Úc đã chiến đấu trong các cuộc chiến từ đó tới nay.

Thời gian giữa hai cuộc chiến tranh thế giới (1919-1939) được đánh dấu bằng thời kỳ xã hội và kinh tế bất ổn, nhất là thời kỳ Đại Khủng hoảng kinh tế (Great Depression) khi rất nhiều cơ sở tài chính của Úc bị sụp đổ.

Những biến cố như sự sụt giá lông cừu và lúa mì (sản phẩm xuất khẩu chính của Úc), việc rút vốn đầu tư của Anh, và sự sụt giá các mặt hàng xuất khẩu khác đã gây nên cuộc khủng hoảng tài chính trầm trọng.

Con số thất nghiệp tăng vọt, năm 1933 gần một phần ba lực lượng lao động bị thất nghiệp và thu nhập quốc dân giảm sút nghiêm trọng.

Trong giai đoạn phục hồi kinh tế sau thời kỳ Đại Khủng hoảng, và mới hơn 20 năm sau ‘cuộc chiến tranh để chấm dứt mọi chiến tranh’, thế giới lại bước vào trận thế chiến mới. Năm 1939, Anh tuyên chiến với Đức sau khi Đức xâm lược Ba lan. Thủ tướng Úc Robert Menzies đáp ứng bằng việc tuyên bố Úc cũng ở trong tình trạng chiến tranh.

Trong Chiến tranh Thế giới thứ hai, quân Úc đã đóng góp lớn lao vào cuộc chiến thắng của Đồng minh ở châu Âu, châu Á và ở khu vực Thái bình dương. Thiệt hại cũng lớn lao không kém, gần 40000 người Úc đã hy sinh và nhiều binh sĩ khác bị thương.

Thế hệ những người tham gia chiến đấu và sống sót trở về nay có được niềm tự hào về khả năng của người Úc, và ý thức được cuộc chiến đã lan tới ngưỡng cửa nước Úc do sự kiện thất thủ Singapore, Nhật ném bom Broome, Darwin và Townsville ở miền bắc Úc và tấn công bằng tàu ngầm tại vịnh Sydney, họ lại đứng lên cầm súng chiến đấu chống quân Nhật xâm lược dọc đường mòn Kokoda mà ngày nay là nước Papua New Guinea.

Tương tự như Gallipoli, cuộc chiến đấu bảo vệ Kokoda đã trở thành biểu tượng cho lòng dũng cảm và tinh thần kiên cường của người Úc trong chiến tranh. Tổng số 625 người Úc đã hy sinh và 1055 người khác bị thương trong cuộc chiến kéo dài bốn tháng trong điều kiện gian khổ để đánh đuổi lực lượng xâm lược Nhật đổ bộ lên bờ biển miền bắc Papua để tiến tới chiếm thành phố Port Moresby.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Đài Tưởng niệm Liệt sĩ Úc www.awm.gov.au

Phồn vinh và thay đổi

Hàng trăm ngàn người tỵ nạn và di dân tới Úc trong những năm ngay sau khi chiến tranh kết thúc đúng vào thời điểm ngành công nghiệp sản xuất ở Úc đang thiếu công nhân có tay nghề.

Nền kinh tế tiếp tục phát triển mạnh trong những năm 1950 làm cho đất nước Úc ngày càng trù phú và hầu như là không có thất nghiệp, dân chúng Úc nói chung có đời sống cao. Tỷ lệ người sở hữu nhà cửa tăng nhanh từ 40 phần trăm vào năm 1947 lên tới hơn 70 phần trăm vào thập niên 1960.

Dân số tăng từ 7.4 triệu vào năm 1945 lên 10.4 triệu vào năm 1960. Thành phần dân số bắt đầu có những thay đổi đáng kể, với con số di dân không phải là người Anh đến Úc ngày càng tăng.

Quan hệ thương mại của Úc cũng thay đổi, thay thế nước Anh, Nhật trở thành bạn hàng chính của Úc trong thập niên 1970.

Những thành tựu khác nữa như là việc dần dần mở rộng chương trình an sinh xã hội và bắt đầu có vô tuyến truyền hình năm 1956 – lúc đó cũng là năm thành phố Melbourne đăng cai Thế vận hội Olympic, lúc đó là một biến cố quốc tế lớn nhất chưa từng bao giờ được tổ chức tại Úc.

Kể từ Chiến tranh thế giới thứ hai, chính phủ liên minh gồm đảng Tự do và đảng Nông thôn (nay là đảng Quốc gia) cầm quyền trong thời gian tổng cộng hơn 40 năm còn đảng Lao động Úc chỉ cầm quyền trong thời gian tổng cộng là 20 năm.

Quá trình phát triển xã hội và kinh tế đất nước tiếp tục.

Trong hai thập kỷ vừa qua, những cải cách kinh tế sâu rộng đã diễn ra và trong những năm gần đây Úc đã trở thành một trong những nước kinh tế phát triển vững mạnh nhất trên thế giới. Với đà phát triển kinh tế không ngừng tạo thêm công ăn việc làm và lượng sản xuất cao đã làm nền tảng cho mức sống cao cho dân chúng Úc.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Thư viện Quốc gia Úc www.nla.gov.au
- Nguồn tư liệu về Văn hóa và Thể dục thể thao Úc www.cultureandrecreation.gov.au

Những người chọn Úc là quê hương

Nhập cư luôn luôn là một yếu tố quan trọng quá trình xây dựng nước Úc. Người nhập cư bắt đầu tới Úc từ năm 1788.

Trong thời kỳ mọi người ồ ạt tới khai thác vàng vào khoảng giữa thế kỷ 19, trung bình mỗi năm có khoảng 50000 di dân tới Úc. Di dân vẫn liên tục đổ tới Úc trong những năm sau đó phản ánh tình trạng kinh tế và xã hội ở Úc cũng như những nơi khác trong thời kỳ đó.

Phần lớn di dân thời kỳ đầu là từ nước Anh và Ái-nhĩ-lan. Di sản văn hóa gốc Ănglô-Xentic đã đặt nền móng cho quốc gia mới này.

Vào cuối Chiến tranh thế giới thứ hai, hàng triệu người ở châu Âu bị lâm vào cảnh tha hương. Cũng đúng vào thời điểm đó nước Úc lại đang thiếu lao động trầm trọng, và càng ngày người ta càng tin rằng việc gia tăng dân số là điều kiện sống còn cho tương lai của đất nước.

Những yếu tố đó cùng với các yếu tố khác đã dẫn đến việc thành lập bộ di trú liên bang vào năm 1945. Bộ đã qua nhiều lần đổi tên nhưng vẫn duy trì hoạt động không ngừng từ đó tới nay.

Tới năm 1947, do nhập cư ào ạt, di dân tới ngày càng đông với số lượng ngày càng tăng trong đó có nhiều người tới Úc theo các chương trình được chính phủ hỗ trợ. Phần lớn di dân từ châu Âu tới do kết quả của chính sách 'Nước Úc da trắng' hạn chế việc nhập cư di dân từ các nước khác trên thế giới được áp dụng từ thời thành lập Liên bang năm 1901 cho tới đầu thập niên 1970.

Rất nhiều người trong số 6.5 triệu người tới Úc từ năm 1945 đã di dân tới đây với động cơ hoàn toàn đặt trọng tâm vào việc chăm lo cho gia đình, khát vọng thoát khỏi cảnh nghèo khổ, chiến tranh hay ngược đãi. Họ quyết tâm gây dựng cuộc sống mới cho bản thân và gia đình và họ sẵn sàng làm việc vất vả để tận dụng cơ hội đang có trong tay.

Thí dụ, hơn 100000 di dân từ 30 quốc gia trên thế giới đã làm việc tại công trình Núi Tuyết (Snowy Mountains Scheme), xây dựng công trình thủy điện khổng lồ trên vùng rừng thông núi tuyết ở miền nam Úc. Công trình này hoàn thành sau 25 xây dựng, từ năm 1949 tới năm 1974.

Vào khoảng giữa thập niên 1970, những hạn chế trước đây đối với việc nhập cư những người không phải gốc châu Âu đã dần dần bị bãi bỏ, từ đó chính sách nhập cư của Úc không còn mang tính chất phân biệt chủng tộc nữa. Nguồn gốc sắc tộc, giới tính, chủng tộc hoặc tín ngưỡng của một cá nhân hoàn toàn

không ảnh hưởng gì đến quyết định một cá nhân có hội đủ tiêu chuẩn để được cấp thị thực nhập cảnh hay không.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Bộ Di trú và Quốc tịch www.immi.gov.au

Thể chế dân chủ và chính phủ Úc

Úc là quốc gia có thể chế dân chủ đại nghị – tức là hệ thống chính phủ nghị viện cho phép công dân được tham gia vào việc lựa chọn người đại diện cho mình và có tiếng nói.

Hệ thống chính phủ dựa trên truyền thống dân chủ, cổ võ việc chấp nhận mọi tín ngưỡng và tự do hội họp. Các định chế và việc điều hành đất nước của chính phủ liên bang Úc có nhiều điểm tương đồng với truyền thống của Anh và Bắc Mỹ.

Hiến pháp Úc

Chính Phủ Liên Bang Úc (Commonwealth of Australia) được thành lập theo thể chế liên bang khi Hiến pháp Úc có hiệu lực từ ngày 1 tháng 1 năm 1901. Hiến pháp Úc quy định nền tảng cho chính phủ quốc gia Úc.

Hiến pháp có thể được tu chỉnh, nhưng phải được thông qua một cuộc trưng cầu dân ý thực hiện theo đúng các quy định trong hiến pháp. Bất cứ tu chỉnh hiến pháp nào đều phải được đa số đôi chấp thuận - tức là đa số cử tri cả nước và đa số cử tri trong đa số các tiểu bang (ít nhất phải được bốn trong số sáu tiểu bang chấp thuận).

Liên bang Úc

Hiến pháp quy định hệ thống liên bang gồm có chính phủ Liên bang (hoặc chính phủ toàn quốc) và sáu chính phủ tiểu bang. Ngoài ra còn có các lãnh thổ tự trị do Quốc hội liên bang lập ra - lãnh thổ cũng tương tự như các tiểu bang, và các chính phủ địa phương do tiểu bang và lãnh thổ lập ra để phụ trách các vấn đề địa phương (như là công viên, đường xá địa phương và đặc trách việc đổ rác).

Hiến pháp Úc liệt kê các lĩnh vực mà Quốc hội Liên bang có thể làm luật bao gồm ngoại giao, thương mại giữa các tiểu bang và thương mại quốc tế, quốc phòng và di trú. Ngoài một số ngoại lệ, các tiểu bang và lãnh thổ có thể làm luật về bất kỳ vấn đề gì liên quan tới tiểu bang và lãnh thổ.

Tuy nhiên các tiểu bang và lãnh thổ không được làm luật trái với luật liên bang. Ví dụ những lĩnh vực do tiểu bang và lãnh thổ phụ trách là giáo dục, đường xá, cảnh sát, cứu hỏa và giao thông công cộng.

Chính phủ liên bang và tiểu bang đều có ba ngành: lập pháp (hoặc là quốc hội), hành pháp và tư pháp.

Hệ thống chính phủ Úc có nhiều điểm tương tự như truyền thống Westminster của Anh. Westminster là tên của tòa lâu đài dùng làm nhà Quốc hội của Anh. Hệ thống chính phủ nghị viện đã được xây dựng qua nhiều thế kỷ. Đặc điểm chính của hệ thống này là nguyên thủ quốc gia không phải là người lãnh đạo chính phủ và ngành hành pháp, chính phủ được quốc hội lập ra và phải trực tiếp chịu trách nhiệm trước quốc hội. Thể chế này có chế độ 'pháp trị' và hệ thống tư pháp độc lập với quốc hội.

Các quốc hội ở Úc khác với mô hình Westminster ở chỗ quyền lực của quốc hội bị giới hạn bởi Hiến pháp của tiểu bang và liên bang.

Chính phủ Úc

Quốc hội Liên bang là cơ quan lập pháp cho cả nước gồm có hai 'Viện': Viện Dân biểu (House of Representatives) và Thượng viện (Senate). Thành viên cả hai Viện đều do dân Úc bầu ra trong các kỳ bầu cử liên bang. Thời hạn tối đa của nhiệm kỳ Viện Dân biểu là ba năm; thời hạn tối đa của nhiệm kỳ Thượng viện là sáu năm (bầu cử liên bang bầu Viện Dân biểu thường được tổ chức đồng thời với kỳ bầu cử 'một nửa Thượng viện').

Thượng viện có 76 thượng nghị sĩ – 12 người cho mỗi tiểu bang, nghĩa là 72 cho sáu tiểu bang, vùng Bắc Úc và Khu vực Thủ đô được bầu mỗi nơi 2 người. Số đại biểu của mỗi tiểu bang trong Viện Dân biểu phụ thuộc vào dân số của mỗi tiểu bang. Số đại biểu trong Viện Dân biểu phải gấp đôi số thượng nghị sĩ hoặc là gần bằng như vậy. Hiện nay trong Viện Dân biểu có 150 đại biểu, mỗi người đại diện cho khoảng 80000 cử tri sống trong khu vực của mình gọi là khu vực cử tri (electorate).

Chính phủ (thường được gọi là 'Chính phủ Úc') do một đảng hoặc liên đảng chiếm đa số trong Viện Dân biểu lập ra. Thủ tướng (Prime Minister) là người đứng đầu của đảng trong quốc hội, thủ tướng không phải do nhân dân trực tiếp bổ nhiệm mà do đảng nắm đối trọng quyền lực trong Viện Dân biểu cử ra. Chính phủ không cần phải có đa số ghế ở Thượng viện.

Muốn trở thành luật, một dự thảo luật phải được cả hai viện quốc hội thông qua. Dự thảo luật có thể được đề nghị tại cả hai viện, trừ trường hợp dự thảo luật trong lĩnh vực tài chính phải do Viện Dân biểu đề nghị.

Bầu cử

Chính phủ mới thường được thành lập sau khi có tổng tuyển cử.

Nhiệm kỳ tối đa của chính phủ Úc là ba năm tính từ ngày họp đầu tiên của quốc hội mới. Tuy vậy Thủ tướng có thể đề nghị Toàn quyền cho quyết định tuyển cử trước khi chính phủ hết nhiệm kỳ ba năm.

Kể từ khóa họp Quốc hội đầu tiên ngày 9 tháng 5 năm 1901 tới nay, đã có 40 cuộc tổng tuyển cử bầu đại biểu Viện Dân biểu.

Ghi danh đăng ký cử tri và bầu cử

Trước khi có thể đi bầu tại các kỳ bầu cử liên bang, tiểu bang và phần lớn chính phủ địa phương ở Úc, mọi người phải ghi danh để có tên trong danh sách cử tri. Mọi người có thể ghi danh nếu hội đủ điều kiện là công dân Úc, từ 17 tuổi trở lên, và có thể bắt đầu đi bầu khi đúng 18 tuổi. Đơn ghi danh bầu cử có tại văn phòng Ủy ban Bầu cử Úc (Australian Electoral Commission - AEC), tại các bưu điện và trên hệ thống liên mạng của AEC.

Nếu sinh sống ở ngoại quốc, một công dân Úc cần phải đăng ký như một cử tri ở nước ngoài trong vòng ba năm kể từ ngày ra nước ngoài để được giữ tên trong danh sách cử tri trong các cuộc bầu cử liên bang. Việc đăng ký sẽ giúp cho tên của họ được giữ trong danh sách cử tri trong vòng sáu năm. Nếu muốn kéo dài thời gian được bầu cử sau đó, thì mỗi năm một lần họ phải trực tiếp đăng ký với AEC.

Ghi danh đăng ký cử tri và bầu cử là điều bắt buộc đối với tất cả công dân Úc đủ tiêu chuẩn để đi bầu. Tuy tiền phạt nếu không đi bầu không đáng bao nhiêu, nhưng Úc là nước có tỷ lệ người dân đi bầu cao nhất trên thế giới, với khoảng 90 phần trăm cử tri tham gia việc bầu cử. Công dân Úc đi bầu để cử người đại diện cho mình ở cả ba cấp chính phủ - Liên bang, tiểu bang hoặc lãnh thổ và địa phương.

Những người Úc đã ghi danh có thể bỏ phiếu trong các cuộc bầu cử liên bang ngay cả khi họ đang đi du lịch nước ngoài, hoặc bỏ phiếu trước ngày đi nếu thủ tục cho bỏ phiếu trước đã bắt đầu.

Với mục đích thực hiện các cuộc bầu cử liên bang, cả nước được chia thành các đơn vị bầu cử. Đối với Viện Dân biểu, cử tri Úc chọn bầu trong số những ứng viên ra ứng cử tại đơn vị bầu cử địa phương. Nếu không có ứng viên nào có đủ 50 phần trăm phiếu bầu là lựa chọn thứ nhất, thì ứng viên nào có số phiếu thấp nhất sẽ bị loại và số phiếu đó được phân bổ lại cho các ứng viên khác chiếu theo sự ưu tiên thứ hai được cử tri đánh dấu trong phiếu bầu.

Quá trình này sẽ tiếp tục cho đến khi nào một ứng viên có hơn 50 phần trăm số phiếu.

Thứ tự ưu tiên cũng được áp dụng trong các cuộc bầu cử bầu Thượng viện, mỗi ứng viên phải đạt đủ ‘chỉ tiêu’ cụ thể về số phiếu ở tiểu bang hoặc lãnh thổ nơi họ ra ứng cử.

Đa số đại biểu quốc hội ở Úc là đảng viên của một chính đảng. Những đảng này là tập hợp các nhóm người cùng chung lý tưởng và quan điểm về phương cách điều hành đất nước.

Ở Úc, tất cả mọi người đều có thể gia nhập một chính đảng và tham gia vào quá trình đề ra mục tiêu, quyết định chính sách của đảng và giúp những ứng viên của đảng trong các chiến dịch vận động bầu cử.

Để có thể ra ứng cử vào Quốc hội Úc, ứng viên phải là công dân Úc và nếu mang quốc tịch khác thì phải tìm mọi cách để từ bỏ quốc tịch kia.

Chính phủ tiểu bang và lãnh thổ

Mỗi tiểu bang đều có quốc hội riêng, quốc hội là nơi đề ra các quyết định cho chính phủ của tiểu bang đó. Tất cả các quốc hội tiểu bang, trừ Quốc hội tiểu bang Queensland, đều có hai Viện.

Đại biểu được bầu vào quốc hội tiểu bang gọi là Dân biểu – Dân biểu Viện Lập pháp (Legislative Assembly) hoặc Dân biểu Hạ viện (House of Assembly) hoặc Dân biểu Hội đồng Lập pháp (Legislative Council). Người lãnh đạo chính phủ ở tiểu bang gọi là Thủ hiến (Premier).

Cách tổ chức ở hai lãnh thổ Bắc Úc và Khu vực Thủ đô có hơi khác. Mỗi quốc hội ở lãnh thổ chỉ có một Viện gọi là Viện Lập pháp (Legislative Assembly). Người lãnh đạo chính phủ ở mỗi lãnh thổ gọi là Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng (Chief Minister).

Chính phủ tiểu bang và lãnh thổ có trách nhiệm về các lĩnh vực như là luật pháp và trật tự công cộng, các vấn đề người tiêu dùng, y tế, giáo dục, lâm nghiệp, giao thông công cộng và các đường giao thông chính.

Chính phủ địa phương

Cơ quan đề ra các quyết định cho chính phủ địa phương thường được gọi là Hội đồng thành phố hoặc quận/hạt (shire/council). Hội đồng thành phố do chính phủ tiểu bang lập ra để phụ trách các nhu cầu cụ thể của quận, hạt hoặc cộng đồng hành chính địa phương. Đại diện của nhân dân trong các hội đồng này được gọi là nghị viên. Người đứng đầu hội đồng là Thị trưởng hoặc Chủ tịch quận/hạt (mayor or shire president).

Chính phủ địa phương chịu trách nhiệm về các mặt bảo trì đường xá, vấn đề rác rưởi, luật lệ xây cất, phân lô đất đai, vệ sinh công cộng, và các tiện ích công cộng như hồ bơi.

Chế độ quân chủ lập hiến

Úc là quốc gia độc lập nhưng vẫn duy trì mối liên hệ quân chủ lập hiến với Nữ hoàng Elizabeth đệ nhị của Anh, đồng thời cũng là Nữ hoàng Úc.

Nữ hoàng bổ nhiệm Toàn quyền Úc (Governor-General) làm người đại diện cho Nữ hoàng, theo đề nghị của Thủ tướng. Toàn quyền bổ nhiệm bộ trưởng theo đề nghị của Thủ tướng và theo tập quán, chỉ hành động theo đề nghị của các bộ trưởng trong hầu như tất cả mọi vấn đề.

Hệ thống luật pháp liên bang

Hệ thống luật pháp Úc thể hiện những nguyên tắc cơ bản của công lý pháp quyền và bình đẳng trước pháp luật.

Ngành tư pháp ở Úc có trách nhiệm giải thích luật và áp dụng luật. Thẩm phán hoàn toàn độc lập với chính phủ trong khi thực hiện trách nhiệm đó.

Tòa Tối cao Úc (High Court of Australia) là tòa án cuối cùng xét xử các vụ kháng án trong tất cả các vụ tố tụng. Một trong những chức năng chính yếu của Tòa Tối cao là giải thích Hiến pháp Úc. Tòa có thể ra bản án quyết định rằng một đạo luật là không hợp hiến – có nghĩa là luật đó không thuộc quyền lực của quốc hội – do đó luật đó là vô hiệu.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Quốc hội Úc www.aph.gov.au
- Ủy ban Bầu cử Úc www.aec.gov.au
- Tòa Tối cao Úc www.hcourt.gov.au

Xã hội Úc ngày nay

Một trong những đặc điểm nổi bật của xã hội nước Úc ngày nay là tính chất đa văn hóa của người dân Úc, tinh thần đoàn kết toàn dân và tấm lòng tận tụy với đất nước Úc.

Một đặc điểm nổi bật khác nữa là bản chất bình đẳng trong xã hội Úc. Điều đó không có nghĩa là mọi người đều như nhau, và mọi người đều giàu hoặc nghèo như nhau, mà nó chỉ có nghĩa là với lòng quyết tâm và cần cù lao động, mọi người không cần phải có vây cánh hoặc thuộc hạng con ông cháu cha mà vẫn có thể thành đạt.

Trong khuôn khổ pháp luật, tất cả mọi người Úc đều có thể phô trương văn hóa và bày tỏ quan điểm và tham gia tự do vào mọi phương diện của đời sống Úc. Úc tin tưởng vững chắc rằng không người nào có thể bị thiệt thòi chỉ vì nguồn gốc đất nước nơi họ sinh ra, vì di sản văn hóa, ngôn ngữ, phái tính hoặc tín ngưỡng.

Để duy trì một xã hội ổn định, hòa bình và phồn vinh, nước Úc đòi hỏi mọi người dân Úc từ tất cả nguồn gốc khác nhau cùng tôn trọng các nguyên tắc và giá trị chung là nền tảng cho xã hội Úc.

Xem phần *Những giá trị và nguyên tắc Úc* ở trang 4.

Luật pháp và tập quán xã hội

Hành vi cư xử trong xã hội Úc được quy định bởi một tập hợp các luật chính thức và các tập quán xã hội không chính thức.

Mọi người sống ở Úc đều phải tuân thủ luật pháp của quốc gia, nếu không họ có thể sẽ bị truy tố về mặt hình sự hoặc dân sự. Nước Úc cũng đòi hỏi mọi người chấp hành các tập quán xã hội, thực hành các thói quen và cách xử sự nói chung mặc dầu những tập quán này không phải là những ràng buộc pháp lý.

Luật pháp Úc do quốc hội Liên bang, tiểu bang và lãnh thổ ban hành. Cảnh sát có nhiệm vụ bảo vệ an ninh trật tự xã hội và đưa ra tòa xét xử những người mà cảnh sát cho là đã phạm luật. Dân chúng ở từng địa phương và từng khu dân cư cũng giúp đỡ lẫn nhau trong những lúc hoạn nạn và trình báo tới đồn cảnh sát địa phương những điều gì họ thấy khác thường hoặc đáng ngờ.

Úc có lực lượng cảnh sát quốc gia gọi là Cảnh sát Liên bang Úc (Australian Federal Police), chuyên môn điều tra các vụ tội phạm trái với luật pháp liên bang trong đó có tội buôn bán ma túy, tội nhập cư bất hợp pháp, tội phá hoại nền an ninh quốc gia và tội làm ô nhiễm môi trường. Tất cả các tiểu bang và vùng lãnh thổ Bắc Úc đều có lực lượng cảnh sát riêng, chuyên giải quyết các vụ tội phạm trái với luật lệ của tiểu bang hoặc lãnh thổ. Cảnh sát Liên bang Úc đồng thời làm nhiệm vụ cảnh sát địa phương cho Khu vực Thủ đô Úc.

Mặc dầu nhân viên cảnh sát có quyền bắt người và trình chứng cứ tại tòa, nhưng cảnh sát không phải là người đưa ra quyết định cuối cùng là một người nào đó có tội hay không có tội. Vấn đề này phải do tòa án quyết định.

Ở Úc cảnh sát có mối quan hệ tốt đẹp với dân chúng. Quý vị có thể trình báo một vụ tội phạm và nhờ cảnh sát giúp đỡ. Nếu bị cảnh sát thẩm vấn, quý vị nên giữ thái độ bình tĩnh, lịch sự và hợp tác.

Tòa án và luật pháp

Tòa án có chức năng thực thi công lý. Tòa án quyết định luật pháp có bị vi phạm hay không và phải xử sự ra sao với những kẻ được coi là phạm tội.

Trong một số trường hợp, thẩm phán sẽ nghe vụ án và đưa ra kết luận. Trong những trường hợp khác, đoàn bồi thẩm gồm những công dân bình thường sẽ kết luận vụ án theo sự hướng dẫn của chánh án. Trong mọi trường hợp, bị cáo được coi là người vô tội cho tới khi bị kết luận là có tội không còn chút nghi ngờ nào nữa. Bị cáo cũng có quyền được có luật sư biện hộ.

Trong một số trường hợp, nếu bị cáo không đủ khả năng để thuê luật sư biện hộ cho mình, họ có thể được trợ giúp pháp lý miễn phí.

Những người có thị thực tạm trú thuộc một số diện nào đó cần phải hiểu rõ những hậu quả và tác hại của việc có tiền án đối với việc cứu xét trường hợp họ được tiếp tục lưu trú ở Úc.

Tội hình sự

Những tội hình sự nghiêm trọng như là giết người, hành hung, hiếp dâm, ấu dâm, bạo hành gây thiệt hại cho người hoặc tài sản, cướp có vũ khí hoặc trộm, lái xe bất chấp nguy hiểm, tàng trữ hoặc sử dụng ma túy, lừa đảo hoặc có quan hệ tình dục với trẻ em chưa đủ tuổi để tự quyết định theo pháp lý (tuổi này thay đổi tùy theo từng tiểu bang).

Úc tôn trọng nền văn hóa đa dạng. Tuy nhiên mọi hoạt động tôn giáo và văn hóa đều phải nằm trong khuôn khổ theo như luật pháp hiện hành ấn định. Ví dụ như luật tại các tiểu bang và lãnh thổ cấm việc cắt âm vật (điểm kích thích ở bộ phận sinh dục) và việc bạo hành trong gia đình.

Vấn đề bạo hành trong gia đình

Cũng như ở các quốc gia khác, ở Úc việc hành hung người khác là hành động bất hợp pháp và được coi là một tội nặng. Việc hành hung ở nhà và giữa vợ chồng với nhau được gọi là bạo hành trong nhà hoặc trong gia đình. Bạo hành trong gia đình xảy ra khi một người có hành động làm cho người khác sợ hãi vì bị hành hung về mặt thể chất, tình dục hoặc tâm lý hoặc bị tổn thương, bị cưỡng dâm, bị ép buộc sống biệt lập với mọi người hoặc bị áp chế về mặt kinh tế.

Ma túy, hút thuốc, uống rượu

Hình phạt áp dụng đối với hành động cung cấp hoặc tàng trữ ma túy bất hợp pháp có thể rất nặng. Hình phạt có thể còn nặng hơn nữa nếu phạm các tội chế biến, cung cấp, hoặc buôn bán ma túy. Hút thuốc và uống rượu không phải là việc làm bất hợp pháp, nhưng có nhiều hạn chế đối với việc hút thuốc uống rượu ở nơi công cộng.

Ngày càng có nhiều nơi cấm hút thuốc, thí dụ như ở hầu hết những công sở, cơ sở y tế và nơi làm việc. Ở phần lớn các tiểu bang và lãnh thổ đã cấm hút thuốc tại các nơi công cộng trong các khu vực có tường vây kín như là nhà hàng, hộp đêm, quán rượu, trường học, trung tâm mua bán và siêu thị. Ở một số tiểu bang và lãnh thổ còn cấm hút thuốc cả ở những nơi công cộng ngoài trời. Cửa tiệm nào bán thuốc lá cho bất cứ ai dưới 18 tuổi đều là phạm pháp.

Uống rượu là hợp pháp ở Úc nhưng luật pháp chỉ cho phép uống rượu ở những nơi nhất định và vào thời gian nhất định. Nếu người nào bán, hoặc cung cấp rượu cho trẻ em dưới 18 tuổi là phạm pháp. Thiếu niên dưới 18 tuổi uống rượu cũng là phạm pháp chỉ trừ trường hợp uống ở nhà. Muốn biết thêm chi tiết về việc uống rượu ảnh hưởng tới sức khỏe như thế nào xin xem Hướng dẫn về Rượu ở Úc (Australian Alcohol Guidelines).

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- www.alcohol.gov.au

Luật giao thông

Luật giao thông của tiểu bang và lãnh thổ có những quy định về việc lái xe. Để được phép lái xe ở Úc, cư dân phải có bằng lái xe do tiểu bang hoặc lãnh thổ cấp và xe phải được đăng bộ. Không chấp hành hoặc vi phạm luật giao thông có thể sẽ bị phạt nặng, bị mất bằng, thậm chí có thể bị tù. Khi ngồi trong xe mọi người bắt buộc phải đeo dây an toàn (hoặc nếu là trẻ em hoặc em bé, phải có ghế buộc an toàn).

Xem *chi tiết về Bằng lái xe* trang 42.

Luật giao thông rất chặt chẽ đặc biệt đối với giới hạn tốc độ và việc lái xe sau khi uống rượu. Vừa lái xe vừa cầm điện thoại di động nói chuyện cũng là phạm pháp.

Đối xử nhân đạo đối với thú vật

Hành hạ thú vật hoặc bỏ bê không coi sóc thú vật đúng mức là phạm pháp. Luật pháp ở Úc đòi hỏi mọi người đối xử nhân đạo với thú vật, dù là thú nuôi trong nhà hay là thú hoang. Nhiều loại thú bản địa ở Úc được quốc gia bảo vệ và có luật quy định chặt chẽ đối với vấn đề săn bắn. Không được giết thú vật tại nhà hoặc ở các nơi tư hữu. Hội đồng hành chính địa phương có những quy định cụ thể về loại thú nào được nuôi trong nhà. Nhiều người Úc nuôi chó, mèo hoặc nuôi chim ở sân sau nhà họ (gọi là khu sân sau).

Súng và các loại vũ khí khác

Luật pháp Úc cấm không được mang vũ khí trong người như là dao hoặc súng. Nếu ai muốn có súng để sử dụng trong những việc như đi săn, bắn súng như môn thể thao, hoặc dùng ở các trang trại đều phải có giấy phép. Nếu dùng súng không có giấy phép, hoặc tàng trữ vũ khí không giấy phép là phạm pháp.

Các luật khác

Luật pháp có các quy định cấm vứt rác ra đường, cấm làm ô nhiễm môi trường hoặc xả chất thải không có giấy phép hoặc gây tiếng ồn quá mức.

Ở Úc không có luật tử hình.

Phong tục và tập quán

Úc chỉ có một số ít những phong tục hay tập quán được áp dụng tại Úc. Tuy nhiên, việc áp dụng các tập quán này khác biệt với so với việc áp dụng ở các nước khác. Nếu có gì thắc mắc quý vị nên hỏi bạn bè, hàng xóm, hoặc đồng nghiệp.

Ví dụ, trong việc giao tiếp đối với người quen và đồng nghiệp đa số người Úc ít tỏ vẻ trịnh trọng. Khi ở nơi làm việc và khi tiếp xúc với bạn bè, phần đông người Úc đều gọi nhau bằng tên, chứ không dùng họ.

Tuy vậy, người Úc không quen có cử chỉ thân mật. Khi gặp ai lần đầu, thường người ta chỉ đưa tay phải ra để bắt tay, những người không quen khi gặp nhau thường không ôm hoặc hôn nhau.

Phong cách lịch sự

'Xin mời' ('please') và 'cám ơn' ('thank you') là những từ rất hữu ích khi giao tiếp với mọi người, khi đi mua sắm hoặc khi sử dụng dịch vụ. Chẳng hạn như khi được hỏi có uống trà hay không, nếu muốn uống thì chỉ cần nói 'dạ có ạ' ('yes please'), hoặc chỉ cần nói 'có ạ' ('please'), còn nếu không muốn uống thì nói 'thôi khỏi, cảm ơn' ('no, thank you'). Khi nhận được vật gì, cách lịch sự để cảm ơn người đó là nói 'cám ơn' ('thank you').

Người Úc thường nói câu 'xin ông/bà thứ lỗi' ('excuse me') để được người nào đó chú ý, hoặc nói 'xin lỗi' ('sorry') khi vô tình chạm phải người khác. Họ cũng nói 'xin ông/bà thứ lỗi' ('excuse me') hoặc 'xin bỏ qua cho' ('pardon me') nếu họ ở nơi đông người hoặc khi đang ở nhà người khác.

Người Úc cũng có thói quen xếp hàng thứ tự khi chờ được phục vụ tại nơi cửa tiệm, ngân hàng, cơ sở công quyền, rạp chiếu bóng hoặc ở bất kỳ nơi nào có nhiều người cùng đang chờ để được phục vụ. Người Úc nói chung thường chờ cho đến khi tới phiên mình được phục vụ. Hành động này thể hiện sự tôn trọng đối với người khác và cũng là cách công bằng nhất cho tất cả mọi người đạt được điều họ muốn.

Có mặt đúng giờ tại cuộc họp hoặc lúc tới thăm viếng là điều quan trọng. Nếu biết mình sẽ tới trễ, quý vị nên liên lạc để báo cho người kia biết. Vấn đề này hết sức quan trọng khi có hẹn với các nhà chuyên môn thí dụ như bác sĩ, có thể quý vị sẽ bị tính thêm tiền do tới trễ hoặc do lỡ hẹn mà không báo cho họ biết trước.

Phần lớn người Úc hi mũi vào khăn mùi xoa hoặc khăn giấy, chứ không hi mũi xuống vệ đường. Người Úc cũng không khạc nhổ ngoài đường. Nếu quý vị hắt hơi, nhiều người sẽ nói câu 'chúa thương' ('bless you'). Câu này không mang một ý nghĩa tôn giáo nào cả.

Vệ sinh cá nhân

Cách tốt nhất để tránh cho bản thân, gia đình và những người khác không bị mắc bệnh là giữ vệ sinh cá nhân. Phần đông người Úc quan tâm săn sóc bản thân và quan tâm tới người khác bằng cách rửa tay trước khi sửa soạn thức ăn, trước khi ăn, sau khi ho hoặc hắt hơi, sau khi đi vệ sinh, sau khi vuốt ve thú vật, trước hoặc sau khi có những hoạt động có thể ảnh hưởng đến sức khỏe bản thân hoặc sức khỏe người khác do bị nhiễm vi trùng hoặc truyền vi trùng cho người khác.

Khi cùng ăn với mọi người thông thường người ta dùng vật dụng có sẵn để xúc đồ ăn nhằm tránh sự lan truyền của vi trùng. Những vật dụng này có thể là cây kẹp gấp (tongs), muỗng, nĩa, đũa hoặc đồ xúc sà lách.

Ăn mặc

Loại quần áo mặc trên người cũng thể hiện sự đa dạng của xã hội Úc và sự thay đổi thường xuyên của khí hậu. Không có luật hoặc quy định nào về cách ăn mặc, nhưng ở nơi công sở, nơi làm việc thường phải có cách ăn mặc phù hợp – phần lớn những nơi làm việc đều có quy định cụ thể về cách ăn mặc.

Ngoài nơi làm việc, cách ăn mặc thế nào là tùy vào sở thích cá nhân – nhiều người chọn cách ăn mặc thoải mái, phù hợp với khung cảnh xã hội hoặc thời tiết. Những nơi như câu lạc bộ, rạp chiếu bóng và những nơi khác yêu cầu mọi người phải ăn mặc chỉnh tề, sạch sẽ và mang giày đàng hoàng.

Nhiều người Úc sống ở gần bãi tắm biển hoặc gần biển, vào những ngày nóng nực, người ta có thể mặc đồ tắm hoặc mặc đồ hở hang lúc đang ở bãi tắm hoặc ở những nơi quanh đó. Vấn đề này không có nghĩa là những người ăn mặc theo cách đi ra bãi biển hoặc đi tắm biển là những người kém đạo đức. Điều này chỉ có nghĩa là người Úc chấp nhận cách ăn mặc đó ở nơi bãi biển và những nơi quanh đó. Ở một số tiểu bang ở Úc, còn có một số ít các bãi tắm biển dành riêng để tắm 'trường' là nơi mà mọi người có thể tắm biển mà không cần phải mặc gì trên người cả.

Những người từ các nước khác tới có thể chọn cách ăn mặc phù hợp với phong tục, tập quán của mình.

Được mời

Nếu được mời tới ăn trưa, ăn tối, ăn đồ nướng ngoài trời (bac-bơ-kiu), ăn tiệc, đám cưới, sinh nhật hoặc vào một dịp đặc biệt gì, thường quý vị nên trả lời ngay hoặc viết thư trả lời, gọi điện thoại hoặc email. Bữa ăn giữa ngày gọi là bữa trưa (lunch), bữa tối thường gọi là cơm chiều (dinner). Một số người Úc cũng hay gọi bữa tối là trà chiều (tea) vừa có thể nghĩa là bữa cơm tối, vừa có thể nghĩa đen là dùng trà hay còn gọi là 'cuppa'. Nếu được mời tới dùng trà, thì coi giờ được mời để biết chủ nhà mời ăn cơm chiều hay chỉ là mời tới dùng trà thôi. Nếu được mời 'dùng trà' (tea) và được mời tới sau 6 giờ chiều (1800 giờ) thì thường có nghĩa là quý vị được mời ăn cơm tối.

Khi nhận lời mời tới ăn cơm, thường nên cho chủ nhà biết quý vị có kiêng khem món gì không. Hoặc chủ nhà có thể hỏi quý vị có phải kiêng khem món gì không. Ở Úc vấn đề hoàn toàn hợp lý nếu quý vị cho chủ nhà biết mình là người ăn chay nên không ăn thịt hoặc quý vị là người Hồi giáo hoặc là người Do thái nên không ăn thịt heo. Nếu quý vị không muốn uống rượu thì không ai ép quý vị phải uống, kể cả khi chủ nhà là người uống rượu.

Những thay đổi trong vai trò của gia đình

Một gia đình theo truyền thống Úc gồm có cha mẹ và con cái. Ngày nay mô hình gia đình có nhiều hình thái và số người trong gia đình cũng khác. Chẳng hạn như nhiều gia đình chỉ có cha, hoặc chỉ có mẹ với con cái, có gia đình gồm một hỗn hợp con anh, con tôi, con chúng ta; có gia đình vợ chồng là người cùng phái (cả hai đều là đàn ông, hoặc đàn bà), có những cặp vợ chồng sống với nhau không cần hôn thú (de-facto). Tại Úc, các cặp vợ chồng thuộc loại vừa kể (de-facto) được pháp luật công nhận.

Vai trò các cá nhân trong gia đình cũng có thể có những khác biệt. Ở một số gia đình, người mẹ có thể là người đi làm có thu nhập nuôi gia đình, còn người cha ở nhà chăm sóc con cái.

Ở Úc hôn nhân chỉ có thể được xác lập khi mà cả hai bên đều thuận lòng muốn lấy nhau. Tuổi tối thiểu để được phép kết hôn là 18 tuổi. Tuy vậy, tòa án có thể ra quyết định cho người 16 hoặc 17 tuổi được kết hôn trong những trường hợp đặc biệt. Những ai có hai vợ (hoặc hai chồng) là phạm pháp.

Có người Úc đặc trưng không?

Trong những năm qua đã có nhiều tranh cãi về bản sắc riêng của người Úc và có nhiều người đặt câu hỏi là liệu có gì đó để mô tả một người Úc 'đặc trưng' hay không, ví dụ như những chuẩn mực hoặc phong cách nào đó.

Có vô số những tiêu chuẩn phổ biến để mô tả một người Úc 'đặc trưng', nhiều khi nhiều quá làm người ta không biết hiểu thế nào cho đúng vì đôi khi những tiêu chuẩn này lại mâu thuẫn với nhau.

Ví dụ như:

- Người Úc là người bản chất công bằng, không ưa kiểu cách và đầu óc mang nặng mối nghi ngờ chính quyền – ấy thế nhưng phần đông họ lại là những người tuân thủ pháp luật và rập theo khuôn phép.
- Người Úc là những người vốn ít lời, chủ yếu sống ở vùng nông thôn hoặc những vùng rừng núi – ấy thế nhưng phần đông số dân lại có lối sống thị thành ở những đô thị lớn.
- Người Úc dù sinh sống ở thành phố hay ở nông thôn là những người rất cởi mở và thẳng thắn, họ nghĩ sao nói vậy.
- Người Úc tin vào nguyên tắc tạo cho mọi người sự ‘công bằng’ (‘fair go’) (coi giải thích nghĩa của chữ này ở mục ‘tiếng Anh Úc’ (‘Australian English’). Xem trang 32.
- Người Úc khảng khái bên vực ‘mates’ (bạn bè), những người bị thua thiệt và kẻ yếu thế. Kẻ yếu thế là những kẻ đứng ra tranh tài hoặc là một đối thủ mà không có hy vọng gì thắng trong một cuộc thi đấu thể thao hay tranh tài.
- Người Úc ưa thích các môn thể thao, vừa với tư cách người chơi, vừa với tư cách người xem.

Cũng có nhiều ý kiến trái ngược về mức độ ảnh hưởng đối với người Úc do họ kế thừa truyền thống Anh và gần đây hơn là do mối quan hệ gần gũi giữa Úc với Mỹ, hoặc do hàng triệu người di dân đã tới Úc nhập cư trong những năm sau chiến tranh.

Đôi khi người ta coi người Úc như là những người châu Âu đang cố gắng thích nghi với hoàn cảnh do vị trí địa lý trong khu vực châu Á Thái bình dương. Thế nhưng nước Úc cũng đồng thời được coi như là cửa ngõ mở vào châu Á do vị trí địa lý và cũng do có nhiều người dân Úc biết ngôn ngữ của nhiều nước châu Á.

Sự thật là cũng như người dân ở những nơi khác, khó có thể dùng một tiêu chuẩn nào đó để mô tả một người Úc đặc trưng. Nhiều đặc tính có thể có đúng và nhiều người Úc có thể ít nhiều phù hợp với một số hình ảnh đó. Tuy nhiên, hình ảnh nào và giống đến mức nào còn tùy thuộc vào từng cá nhân.

Một số đặc tính rất gần với một người Úc tiêu chuẩn, thí dụ như ‘mateship’ (tình bạn) và công bằng (fair go), là những đặc tính phổ biến ở nhiều dân tộc trên thế giới. Rõ ràng những phẩm chất như là lòng khoan dung, sự công bằng và trung thành với bạn bè không phải là những đặc tính riêng của người Úc.

Nhưng điều làm cho những danh từ này mang nặng tính chất Úc là chúng đã gắn liền với lịch sử nước Úc và ăn sâu vào tâm khảm của người Úc.

Khái niệm về tình bạn và sự công bằng thường đã có mầm mống từ cuộc vật lộn gian khổ để sống còn của những người đầu tiên tới định cư ở Úc chống lại một môi trường xa lạ, khắc nghiệt và thường là thù địch với con người. Những phẩm chất này tiếp tục được củng cố bởi những thế hệ sau này ở nơi rừng rú họ phải dựa vào nhau và giúp đỡ lẫn nhau để vượt qua thiên tai lũ lụt, hỏa hoạn và hạn hán.

Thi sĩ Henry Lawson, chào đời năm 1867 ở vùng khai thác vàng Grenfell ở New South Wales, có lẽ là người ghi chép sử chi tiết nhất của nước Úc thời kỳ đó. Bằng lời văn giản dị và đầy thương cảm, ông viết về tình bạn, về nhân phẩm con người và về cuộc đời những người dân bình thường trong núi rừng nước Úc.

Phẩm chất tốt đẹp về tình bạn và lòng trung thành càng ngày càng thể hiện đậm nét trong tâm hồn Úc qua hành động của những người Úc trong Chiến tranh Thế giới thứ nhất, đôi khi được gọi trận Đại chiến, và trận chiến của Quân đoàn Anzac tại Gallipoli.

Những phẩm chất đó cùng với những đức tính quý báu của những người dân Úc thời khai nguyên lập nước tiếp tục sống mãi cho tới ngày nay, và ngày càng được củng cố sâu đậm hơn và phong phú hơn nhờ ảnh hưởng của hàng triệu người di dân tới Úc sau này từ châu Âu, châu Mỹ, châu Á, châu Phi và Trung đông.

Những di dân mới tới đã làm giàu thêm cho nền văn hóa Úc và phong cách Úc, và cũng góp phần vào việc hun đúc thái độ mới, truyền thống mới. Đóng góp to lớn của họ đã làm cho đời sống Úc trong tất cả mọi lĩnh vực càng trở nên đặc sắc hơn từ thương mại cho tới nghệ thuật, từ thức ăn cho tới hài kịch.

Làm thiện nguyện – tình bạn thực tiễn

Người Úc nổi tiếng về tinh thần sẵn sàng tham gia công việc xã hội và tự nguyện phục vụ cộng đồng không cần thù lao. Hơn sáu triệu người Úc trên 18 tuổi hiện nay đang tích cực làm công tác tình nguyện, góp tay trong một loạt công tác ở nhiều lĩnh vực như là cấp cứu, công tác xã hội, bảo vệ môi trường và bảo tồn thiên nhiên, quyên góp, quản lý, dạy học và hành chính.

Có nhiều nhân viên trong lực lượng cứu hỏa khi cháy rừng và nhân viên dịch vụ cấp cứu ở Úc là người tình nguyện.

Theo sự thăm dò, 47 phần trăm người đã từng làm công việc thiện nguyện cho biết lý do họ tình nguyện vì muốn phục vụ cộng đồng. Số 43 phần trăm còn lại cho biết làm thiện nguyện đem lại cho họ sự thỏa mãn tinh thần.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Công tác thiện nguyện Úc www.volunteeringaustralia.org

Tiếng Anh ‘Úc’

Mặc dù tiếng Anh là quốc ngữ của Úc, một số từ và thành ngữ đã trở thành lối nói riêng của người Úc do được phổ biến rộng rãi. Đối với những người mới tới Úc thì những từ ngữ và thành ngữ này nghe có vẻ lạ tai và khó hiểu.

Những thành ngữ thông dụng và tiếng lóng kể trên có xuất xứ từ nhiều nguồn gốc khác nhau. Một số từ là cách nói rút gọn của những từ dài hơn. Nhiều thành ngữ có nguồn gốc ở miền bắc nước Anh, nhưng do di dân từ đó sang Úc nên những thành ngữ này trở thành những từ của Úc. Người Úc cũng hay nói gọn cho dễ hiểu ví dụ như chữ bóng đá ‘football’ nói gọn thành ‘footy’, máy truyền hình ‘television’ nói gọn thành ‘telly’ và ‘barbecue’ (các món ăn nướng ngoài trời) hay bác-bơ-kiu nói gọn thành bác-bi ‘barbie’.

Việc dùng những chữ này kèm theo kiểu nói khôi hài của người Úc diễn tả một sự chua chát có phần cay đắng đôi lúc có thể làm cho người nghe khó hiểu.

Nếu cảm thấy không hiểu được người ta muốn nói gì, quý vị đừng ngại ngần mà nên hỏi lại để người đó giải thích.

Một số thành ngữ quý vị có thể thỉnh thoảng thấy nói như là:

Arvo: nói gọn từ chữ ‘afternoon’ có nghĩa là buổi chiều – ví dụ như khi người ta nói câu ‘chiều nay tới nhé’ (‘drop by this arvo’).

Barbecue, BBQ, Barbie: Bác-bơ-kiu, BBQ, bác-bi là làm đồ nướng ngoài trời, thường có nghĩa là nướng thịt bằng lò ga hoặc lò than. Chủ nhà mời món thịt nướng với xà lách và bánh mì. Thường những người khách được mời tới ăn BBQ đều hỏi chủ nhà xem họ có cần mang gì tới không. Món 'snag' là loại xúc xích sống thường được nướng BBQ. Xúc xích có thể nhồi thịt heo, bò, gà, rau hoặc ngũ cốc như đậu.

Barrack for: ủng hộ hoặc cổ vũ (thường là cách nói cổ vũ cho đội thể thao).

Bloke: nghĩa là một anh chàng, một người đàn ông. Đôi khi nếu quý vị hỏi nhờ ai giúp việc gì, có thể nghe người đó nói câu 'tới gặp anh chàng ở đằng kia kìa' ('see that bloke over there').

Bring a plate: nếu được mời tới dự tiệc hoặc buổi chiêu đãi và nếu nghe người ta nói xin mang tới một đĩa 'bring a plate', thì có nghĩa là người đó muốn quý vị mang một đĩa đồ ăn tới góp cho buổi tiệc cùng với chủ nhà và khách khứa. Tập quán này thường áp dụng trong các cuộc họp mặt đông như là ở trường học, nơi làm việc hoặc câu lạc bộ. Nếu không biết nên mang món gì tới, quý vị nên hỏi người đã mời mình.

BYO: nếu nhận được lời mời trong đó có ghi chữ 'BYO', có nghĩa là quý vị nên mang theo đồ uống. Nếu quý vị không uống rượu, thì có thể mang nước trái cây, nước ngọt, sô-đa hoặc nước uống bình thường. Có những tiệm ăn BYO, quý vị có thể mang theo rượu, nhưng thường các nhà hàng này sẽ tính thêm tiền mở chai, phục vụ và rửa ly, gọi là tiền 'mở rượu' 'corkage'.

Cuppa: có nghĩa là tách trà hoặc cà phê. Khi nghe người ta nói 'Drop by this arvo for a cuppa' có nghĩa người ta muốn mời quý vị ghé tới chiều nay dùng trà hoặc cà phê.

Digger: là một người lính Úc.

Go for your life: Ừ, làm đi.

G'day: nghĩa như là 'Xin chào. Khỏe không?' ('Hello. How are you?')

Fair go: đối xử công bằng, có nghĩa là một người thành đạt trong cuộc đời là nhờ vào tài năng, công sức, nỗ lực chứ không phải vì họ là con ông, cháu cha hay là được ưu đãi.

Fortnight: tức là thời gian hai tuần.

No worries: Không sao. Công việc hoặc yêu cầu sẽ được thực hiện chẳng có gì nhọc nhằn hoặc có gì đáng kể.

Ocker: nghĩa là người Úc thô thiển, thiếu tế nhị, yêu nước mù quáng, nhưng chữ này cũng có nghĩa là một người có những đức tính tiêu biểu của người Úc thí dụ có óc khôi hài, sẵn lòng giúp đỡ người khác và tháo vát.

Shout: nghĩa là đãi ai một chén uống. Khi nhóm bạn gặp nhau ở quán rượu, thường mỗi người 'shout a round', nghĩa là mua cho mỗi người một ly đồ uống. Rồi tới lượt người khác cũng làm thế.

To be crook: nghĩa là bị ốm hoặc bất an trong người.

Có một số sách về thành ngữ và tiếng lóng của Úc, như là cuốn 'Từ điển tiếng lóng Macquarie' (*Macquarie Dictionary Book of Slang*).

Ngày lễ và ngày nghỉ

Người Úc có một số ngày nghỉ lễ trong năm là những ngày có ý nghĩa đặc biệt hoặc ý nghĩa quốc gia trọng đại.

Phần lớn giới lao động ở Úc được nghỉ khoảng 12 ngày gồm những ngày nghỉ toàn quốc hoặc tiểu bang/lãnh thổ trong một năm, cộng thêm những ngày được nghỉ phép thường niên.

Một số ngày đó được coi là ngày nghỉ lễ cho tất cả mọi người và thường được tổ chức tại tất cả các tiểu bang và lãnh thổ. Đôi khi những ngày đó được tổ chức trên toàn quốc qua những sinh hoạt đặc biệt. Một số ngày khác là ngày lễ riêng của các tiểu bang và lãnh thổ.

Giáng sinh và Phục sinh, là hai ngày trong số những ngày nghỉ quan trọng nhất theo lịch Thiên chúa và được đánh dấu bằng hai ngày lễ nghỉ trên toàn quốc. Ngày Giáng sinh là ngày 25 tháng 12 hàng năm, còn ngày Phục sinh có thể là vào cuối tháng 3 hoặc đầu tháng 4.

Ngày Boxing

Ngày Boxing 26 tháng 12 là ngày lễ nghỉ. Một số người cho rằng đó là ngày tổ chức các trận đấu quyền Anh; hoặc là ngày mở các món quà tặng nhau vốn được để trong hộp. Ngày Boxing được coi là một dịp lễ mừng trong mùa Giáng sinh.

Ngày mừng Một (Năm mới) là ngày 1 tháng 1 hàng năm cũng là ngày lễ nghỉ trên toàn quốc. Thời gian mọi người ở Úc thường nghỉ phép thường niên nhất là trong khoảng từ giữa tháng 12 tới cuối tháng 1.

Một số ngày nghỉ toàn quốc quan trọng khác là:

Quốc khánh

Ngày Quốc khánh 26 tháng 1 là ngày dân chúng Úc kỷ niệm khởi đầu việc định cư của người Âu ở Úc năm 1788. Ngày Quốc khánh là ngày nghỉ lễ, và những người mới tới được đặc biệt mời tham gia những sinh hoạt mừng ngày Quốc khánh và gặp gỡ những người Úc khác.

Ngày Anzac

Ngày Anzac 25 tháng 4 là ngày Quân đoàn Úc và Tân Tây lan đổ bộ lên Gallipoli ở Thổ Nhĩ Kỳ năm 1915 trong Chiến tranh Thế giới thứ nhất. Ngày này được ấn định để tưởng nhớ những người đã chiến đấu cho nước Úc và những người đã hy sinh trong chiến tranh. Ngày này là ngày lễ nghỉ trên toàn quốc và là ngày tổ chức lễ tưởng niệm, đặt vòng hoa và diễu binh.

Ngày sinh nhật Nữ hoàng

Ngày sinh nhật Nữ hoàng được tổ chức vào ngày thứ hai của tuần lễ thứ hai vào tháng 6 hàng năm và là ngày nghỉ lễ ở tất cả các tiểu bang và lãnh thổ trừ Tây Úc. Ở đây người ta tổ chức mừng sinh nhật Nữ hoàng vào tháng 9 hoặc tháng 10.

Ngày Quốc tịch Úc

Ngày Quốc tịch Úc được lập ra vào ngày 17 tháng 9 năm 2001 để kỷ niệm ngày đổi tên *Luật Công dân và Quốc tịch 1948* thành *Luật Quốc tịch Úc* trong năm 1973. Ngày này là dịp để tất cả mọi người Úc ghi nhớ ý nghĩa và tầm quan trọng của quốc tịch Úc và kỷ niệm những giá trị đã liên kết mọi người. Tuy vậy, đây không phải là ngày nghỉ lễ.

Ngày Giải Đua ngựa Melbourne (Melbourne Cup Day)

Ngày Giải Đua ngựa Melbourne là ngày thứ ba đầu tiên trong tháng 11 hàng năm. Cuộc đua ngựa trong ngày này là sự kiện nổi tiếng thế giới. Đa số mọi người, dù là đang làm việc, ở trường học hoặc ở nhà đều ngừng lại để xem cuộc đua trên truyền hình. Ngày này là ngày nghỉ lễ ở thành phố Melbourne. Ở những nơi khác và chủ yếu là tại nơi làm việc, nhiều người tổ chức bữa ăn trưa, hoặc tiệc trà để mừng Giải Đua ngựa Melbourne.

Thể thao, giải trí và nghệ thuật

Nhiều người Úc ham mê thể thao và có nhiều người đã đạt được những thành tích thể thao đáng ngưỡng mộ. Trong Thế vận hội Olympic năm 2004 tại A-ten (Hy Lạp), Úc đứng hàng thứ tư về tổng số huy chương giành được, chỉ thua Mỹ, Trung quốc và Nga. Trong Giải Bóng đá Quốc tế năm 2006, Úc là một trong số 16 đội lọt được vào vòng tứ kết.

Tuy nhiên không phải người Úc chỉ ham mê những môn thể thao có thành tích cao. Theo một thăm dò mới đây trên toàn quốc cho thấy hơn 11 triệu người Úc từ 15 tuổi trở lên tham gia ít nhất một sinh hoạt thể lực một tuần để thể dục, giải trí hoặc chơi thể thao – tức là mức tham gia lên tới gần 70 phần trăm.

Mười hoạt động thể chất được ưa chuộng nhất là đi bộ, thể dục nhịp điệu/thể dục cho sức khỏe, bơi lội, xe đạp, ten-nít, chơi gôn, chạy bộ, đi bộ trong rừng, bóng đá và bóng ném.

Các loại hình thể thao khác được ưa chuộng là môn cric-kê (cricket), bóng chày và trượt tuyết.

Người Úc cũng chơi và cũng ham mê xem môn bóng bầu dục và bóng đá luật Úc (Australian Rules Football), đó là môn bóng đá đặc thù của Úc có nguồn gốc từ môn bóng bầu dục sơ khai và môn bóng đá của nhóm người ở giữa Ái-nhĩ-lan và Tô-cách-lan.

Khí hậu ở Úc rất thích hợp với các sinh hoạt ngoài trời, nhưng quý vị cần lưu ý và ghi nhớ các quy định về an toàn như:

- Ngoài bãi biển, chỉ bơi trong khu vực có nhân viên cứu cấp thường trực. Luôn luôn bơi ở vùng giữa hai lá cờ. Cần nhớ là không phải bãi biển nào cũng có nhân viên cứu cấp thường trực.
- Tránh đi bơi hoặc đi câu cá một mình, nhất là ở những nơi hoang vắng.
- Đội mũ, đeo kính râm, mặc quần áo che kín người (như áo sơ mi), tìm nơi râm mát và thoa kem chống nắng trong những ngày nắng nhiều để tránh bị cháy da và phòng bệnh ung thư da.
- Cần nhớ không được đốt lửa hoặc nhóm lò nướng bac-bơ-kiu vào những ngày được công bố là ngày hoàn toàn cấm lửa.

Đời sống nghệ thuật sôi động

Úc có đời sống nghệ thuật sôi nổi thể hiện truyền thống văn hóa bản địa của đất nước bên cạnh bức tranh văn hóa nhiều màu sắc do văn hóa các di dân mang lại.

Tất cả các thể loại nghệ thuật trình diễn như phim ảnh, hội họa, sân khấu và âm nhạc đều có nhiều khán giả ưa chuộng. Theo kết quả của một cuộc thăm dò, mỗi năm có tới 13 triệu người tức là 88 phần trăm người Úc tham gia một sinh hoạt văn hóa hoặc đi xem một buổi trình diễn nghệ thuật.

Úc có truyền thống văn học mạnh mẽ, khởi nguồn từ truyền thống kể chuyện của người bản địa và được tiếp nối bằng câu chuyện của những tù nhân đến Úc vào cuối thế kỷ 18.

Một người Úc được giải thưởng Nobel Văn chương là nhà văn Patrick White vào năm 1973. Các nhà văn Úc thuộc thế kỷ 20 nổi tiếng khác là Peter Carey, Bryce Courtenay, Colleen McCullough, Morris West và Tim Winton.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Bộ Viễn thông, Tin học và Nghệ thuật www.dcita.gov.au
- Hội đồng Văn học & Nghệ thuật Úc www.ozco.gov.au
- Ủy ban Thể thao Úc www.ausport.gov.au

Những nhà khoa học và sáng chế nổi tiếng

Người Úc đã đạt được những thành tích to lớn trong lĩnh vực khoa học và sáng chế đặc biệt trong lĩnh vực y khoa, kỹ thuật, nông nghiệp, khai khoáng và chế tạo.

Những nhà sáng chế đầu tiên của nước Úc là những người Úc bản địa, họ đã tạo ra những dụng cụ đồ đá đầu tiên của thế giới, và vũ khí 'cánh bằng' ('boomerang' cái gậy được tạo hình đặc biệt để nếu biết cách quăng đi sẽ bay quay lại chỗ người ném) và 'cây nhắm' ('woomera' để giữ cây lao đến thẳng mục tiêu).

Những sáng chế gần đây như là tiền giấy pô-li-me có các đặc điểm riêng để bảo đảm an toàn và có độ bền cao hơn gấp bốn lần các loại tiền giấy khác, và việc khám phá ra tế bào di truyền của cây có thể làm tăng sản lượng mùa màng trên thế giới. Người Úc cũng đứng hàng đầu trong các thành tựu về y khoa và việc phát triển kỹ thuật phát hiện đạn dược và mìn chưa nổ.

Những thành tựu y khoa gần đây như là sáng chế ra thuốc Relenza, là loại thuốc chống bệnh cúm đầu tiên trên thế giới, và máy soi chụp có thể nhanh chóng phát hiện các vết đồi mồi trên da có tế bào ung thư và thuốc chích ngừa ung thư cổ tử cung.

Chín người Úc đã được tặng giải Nobel về các thành tựu trong lĩnh vực khoa học hoặc y khoa. Gần đây nhất là Giáo sư Barry Marshall và Bác sĩ Robin Warren được giải thưởng Nobel năm 2005 do phát hiện ra loại vi trùng gây bệnh loét dạ dày và hệ tiêu hóa. Năm 1996, Giáo sư Peter Doherty được giải thưởng Nobel do thành tựu nghiên cứu về hệ thống miễn dịch.

Ngày Quốc khánh hàng năm là ngày công bố tên người được tặng danh hiệu 'Người Úc trong năm'. Những người Úc trong năm 2005, 2006 và 2007 đều là các nhà khoa học. Năm 2005, danh hiệu này được tặng cho Bác sĩ Fiona Wood là người đã sáng chế ra loại thuốc mới để cấy da, dùng cho những nạn nhân bị phỏng. Năm 2006, danh hiệu đó được tặng cho Giáo sư Ian Frazer người đã sáng chế ra loại thuốc chích ngừa ung thư cổ tử cung và năm 2007, người được danh hiệu này là nhà khoa học hàng đầu về môi trường, Giáo sư Tim Flannery.

Bác sĩ Wood và Giáo sư Frazer trước đây vốn là di dân từ nước Anh tới, nhà khoa học đồng sáng chế với Giáo sư Frazer là cố Bác sĩ Jian Zhou, vốn là người Trung quốc di dân sang Úc, ông đã trở thành công dân Úc trước khi mất.

Tài liệu trên hệ thống liên mạng

- Bộ Giáo dục, Khoa học và Đào tạo www.dest.gov.au
- Ủy ban Yểm trợ Khoa học & Sáng chế Úc www.innovation.gov.au
- Viện Nghiên cứu Khoa học & Công nghiệp Liên bang www.csiro.au

Sống ở Úc

Việc tuyển dụng và điều kiện làm việc

Thị trường lao động Úc có thể mang nhiều tính chất cạnh tranh. Những di dân mới có thể nhanh chóng tìm được việc làm hay không là còn tùy vào các yếu tố như tình hình kinh tế, trình độ và khả năng chuyên môn, loại việc làm muốn tìm và hoàn cảnh của từng nơi có thể ảnh hưởng tới những công việc ở những vùng khác nhau trên toàn quốc.

Trước khi đến Úc, các di dân nên tìm hiểu để biết triển vọng tìm được việc làm và để hiểu về các điều kiện hoặc đòi hỏi đặc biệt đối với loại công việc mà họ muốn tìm. Có nhiều loại việc làm ở Úc đòi hỏi người xin việc hội đủ điều kiện để đăng ký hoặc được cơ quan chính phủ tiểu bang/lãnh thổ cấp giấy phép và/hoặc phải đủ tiêu chuẩn gia nhập tổ chức chuyên môn hoặc ngành kỹ nghệ.

Chế độ lương bổng và điều kiện làm việc cho công nhân ở Úc có thể được quy định bởi:

- Quy định về lương bổng
- Hợp đồng làm việc theo luật định (Hợp đồng làm việc giữa công nhân và chủ nhân hoặc Hợp đồng tập thể) hoặc
- Hợp đồng theo thường luật.

Ở Úc, tất cả mọi công việc và ngành nghề đều được dành cho cả nam giới và phụ nữ. Có những luật lệ bảo vệ công nhân chống lại sự đối xử không bình đẳng hoặc sự kỳ thị về giới tính, chủng tộc, khuyết tật, tôn giáo và sở thích về phái tính. Các luật về Cơ hội Bình đẳng đòi hỏi nơi làm việc phải đảm bảo rằng các cơ hội nghề nghiệp, thăng tiến và huấn luyện cho người làm công phải dựa trên khả năng, khả năng chuyên môn và kinh nghiệm chứ không phải dựa trên sự ưu đãi cá nhân hoặc đối xử phân biệt.

Theo pháp luật Úc, người làm công có thể lựa chọn gia nhập (hay không gia nhập) công đoàn.

Văn phòng Quốc gia Công nhận khả năng chuyên môn ngoại quốc (National Office of Overseas Skills Recognition - NOOSR) có thể giúp nếu quý vị là người có khả năng chuyên môn được đào tạo ở nước ngoài và là người thường trú.

Tài liệu về việc công nhận khả năng chuyên môn và các việc làm cụ thể trên hệ thống mạng dưới đây:

- Triển vọng tìm việc, những nghề đang cần và nghề nghiệp ở Úc www.jobsearch.gov.au
- Thị trường lao động Úc www.workplace.gov.au
- Di dân với khả năng chuyên môn www.skilledmigrant.gov.au
- Việc công nhận bằng cấp chuyên môn www.workplace.gov.au/tra
- AEI-NOOSR www.aei.dest.gov.au.

Thuế

Mọi người dân Úc đều phải đóng thuế lợi tức hàng năm nếu mức lợi tức vượt quá một mức ấn định nào đó. Số lợi tức phải đóng thuế bao gồm lương bổng, lợi tức thu được từ cơ sở thương mại và tiền lời nhận được do khoản tiền gửi ngân hàng hoặc do việc đầu tư.

Trong giá hàng mà người tiêu dùng phải trả cho phần lớn các hàng hóa và dịch vụ đều bị đánh một khoản thuế nhỏ. Thuế này được gọi là thuế Hàng hóa và Dịch vụ (Goods and Services Tax -GST).

Ngân sách của chính phủ Úc nhờ thu thuế được chi để cung cấp các dịch vụ an sinh xã hội, y tế, quốc phòng và xây dựng công trình cơ sở hạ tầng, như là đường xá giao thông chính.

Tiểu bang và lãnh thổ cũng thu thuế gọi là thuế con niêm (stamp duties) tính trên một số giao dịch và dịch vụ. Tiền này được tiểu bang và lãnh thổ dùng để chi cho các dịch vụ và xây dựng công trình cơ sở hạ tầng như là cảnh sát, bệnh viện, đường xá giao thông trong tiểu bang và địa phương.

Việc tính thuế của Úc được tính từ ngày 1 tháng 7 tới ngày 30 tháng 6 mỗi năm. Theo luật Úc, phần lớn mọi người phải nộp bản khai thuế lợi tức hàng năm, trong đó ghi rõ chi tiết tất cả các nguồn thu nhập và thuế đã đóng. Đa số trường hợp, người chủ đã trích ra một khoản thuế mỗi khi trả lương cho người làm công và trả thẳng cho Sở Thuế Úc (Australian Taxation Office -ATO).

Chương trình Hưu bổng

Hưu bổng là chương trình tiết kiệm giúp người làm công có tiền để sống khi họ về hưu. Gần như bất cứ ai có việc làm ở Úc đều phải gia nhập một quỹ hưu bổng và luật pháp bắt buộc người chủ phải trích một phần tiền lương của người làm công đóng cho quỹ hưu bổng, gọi là khoản đóng góp của Chủ nhân bảo đảm Quỹ Hưu bổng (Employer Superannuation Guarantee)

Muốn biết thêm chi tiết, quý vị có thể liên lạc với Sở Thuế Úc

Điện thoại: 132 861

Địa chỉ liên mạng: www.ato.gov.au

Nhà cửa

Chi phí di chuyển từ nơi này sang nơi khác bất kỳ ở đâu cũng tốn kém. Di dân sang Úc cũng có những chi phí đáng kể về vận chuyển vật dụng gia đình và tạo lập nơi ở mới.

Tiền thuê hay mua nhà hoặc căn hộ (ở Úc người ta gọi là 'unit' hoặc 'flat') tương đối cao, nhất là ở Sydney, Perth, Melbourne và Canberra.

Thuê hoặc mua nhà hoặc căn hộ thường thông qua đại lý bất động sản có giấy phép. Mặc dầu người ta có thể tự mình trực tiếp mua, bán, thuê nhà cửa bất động sản, thế nhưng điều khôn ngoan là nên hỏi ý kiến luật sư trước khi mua bán.

Bất động sản bán hoặc cho thuê được quảng cáo trên các nhật báo, thường là vào ngày thứ bảy, và trên hệ thống liên mạng và qua các đại lý bất động sản.

Khi thuê nhà, thông thường người thuê nhà phải trả một khoản tiền ký quỹ thuê nhà, tương đương với tiền thuê trong một tháng, cộng thêm với một tháng tiền nhà. Tiền ký quỹ thuê nhà được trả lại khi người thuê nhà dời đi nơi khác, trừ đi chi phí sửa chữa hoặc lau chùi dọn dẹp nếu có.

An sinh xã hội

Centrelink là cơ quan Chính phủ Úc cung cấp một loạt các dịch vụ và các khoản trợ cấp cho dân chúng Úc. Các khoản trợ cấp nhằm giúp đỡ những đối tượng như là người có lợi tức thấp, người hưu trí, người bị khuyết tật, người đang tìm việc làm, cha hay mẹ một mình nuôi con và người có trách nhiệm chăm sóc người khác và nhiều loại trợ cấp khác nữa. Trợ cấp và dịch vụ một người có đủ điều kiện để hưởng tùy thuộc hoàn cảnh của mỗi cá nhân.

Chính phủ Úc cho rằng cách tốt nhất để giúp đỡ là bằng công việc làm có lương. Centrelink giới thiệu những người không có việc làm tới các dịch vụ giúp họ tìm việc đồng thời trợ cấp tài chính cho những người do hoàn cảnh riêng nên không làm việc được. Những người nhận trợ cấp của Centrelink có thể phải chấp nhận đi tìm việc làm nếu có khả năng, hoặc tìm cách nâng cao khả năng chuyên môn để có thể kiếm được việc làm trong tương lai.

Những người tới Úc theo diện tỵ nạn hoặc nhân đạo thường được hưởng trợ cấp và dịch vụ hỗ trợ mọi mặt của Centrelink. Về mặt tổng quát, những di dân mới tới Úc theo diện thường trú phải sống tại Úc trong hai năm mới được hưởng sự giúp đỡ của Centrelink. Những người này cũng phải đảm bảo là họ có đủ tiền để tự nuôi thân và những người phụ thuộc trong thời gian này. Thời gian chờ để được giúp đỡ có thể thay đổi, tùy theo loại trợ cấp cần xin và hoàn cảnh riêng của từng người.

Một số di dân mới có thể được hưởng sự giúp đỡ một cách giới hạn, như giúp tìm việc làm, và trợ cấp gia đình để giúp chi phí nuôi con. Muốn biết thêm chi tiết về chương trình trợ giúp gia đình quý vị có thể hỏi Văn phòng Trợ giúp Gia đình của Chính phủ Úc (Family Assistance Office).

Những di dân mới tới nên liên lạc với Centrelink và/hoặc Văn phòng Trợ giúp Gia đình càng sớm càng tốt để tìm hiểu về điều kiện được hưởng trợ cấp hoặc giúp đỡ, chẳng hạn như giúp tìm việc làm.

Chi tiết liên lạc:

Centrelink	13 2850
Địa chỉ liên mạng:	www.centrelink.gov.au
Văn phòng Trợ giúp Gia đình	13 6150
Địa chỉ liên mạng:	www.familyassist.gov.au
Đường dây cho những người không nói được tiếng Anh	13 1202

Chi phí bệnh viện và thuốc men

Chính phủ Úc có chương trình giúp đỡ thanh toán chi phí cơ bản về bệnh viện và chi phí y tế cho người dân gọi là Chương trình Medicare Úc (Medicare Australia). Chính phủ cũng tài trợ cho phần lớn các loại thuốc chữa bệnh theo Chương trình Trợ giúp Dược phẩm (Pharmaceutical Benefits Scheme - PBS) cho những người có thẻ Medicare. Những di dân mới nên tìm hiểu về những tiêu chuẩn được hưởng chương trình Medicare, bằng cách tới văn phòng Medicare, mang theo giấy thông hành và chi tiết về thị thực của mình. Địa chỉ liên mạng của Medicare (xem dưới đây) có tài liệu chỉ dẫn đã được dịch ra nhiều thứ tiếng.

Phần lớn những người có thị thực tạm trú không đủ tiêu chuẩn để hưởng chương trình Medicare, nhưng cũng có một số ngoại lệ, ví dụ như những người đang có thị thực tạm trú nhưng đã nộp đơn xin thường trú và đã hội đủ điều kiện ấn định.

Chi tiết liên lạc

Điện thoại: 13 2011

Địa chỉ liên mạng: www.medicareaustralia.gov.au

Ngoài ra ở Úc còn có các chương trình bảo hiểm y tế tư giúp trả các khoản chi phí y tế mà Medicare không thanh toán, ví dụ như chữa trị tại các bệnh viện tư, chi phí nha khoa hoặc nhãn khoa hoặc chi phí dùng xe cứu thương để di chuyển.

Chi tiết liên lạc bảo hiểm y tế tư

Địa chỉ liên lạc bằng điện thư: privatehealth@health.gov.au

Địa chỉ liên mạng: www.health.gov.au/internet/wcms/publishing.nsf/Content/private-1

Các khóa học tiếng Anh

Chính phủ Úc coi việc học tiếng Anh là một trong những bước đầu tiên và quan trọng nhất của người di dân mới tới Úc để giúp họ ổn định cuộc sống thành công trong xã hội mới và để đạt được những mục tiêu của bản thân, và những mục tiêu về mặt xã hội và kinh tế. Nếu khả năng tiếng Anh của quý vị chưa được thông thạo, quý vị có thể có đủ điều kiện để học các khóa học tiếng Anh miễn phí theo Chương trình tiếng Anh cho Di dân tuổi trưởng thành (Adult Migrant English Programme - AMEP).

Khi đặt chân đến Úc, quý vị nên gọi cho đường dây hướng dẫn của Bộ Di trú và Quốc tịch để biết thêm chi tiết về điều kiện ghi danh nhập học và các lớp AMEP ở địa phương. Xin lưu ý là nếu hội đủ điều kiện, quý vị có thể đăng ký học các khóa học tiếng Anh trong vòng ba tháng kể từ ngày được thường trú nếu quý vị đã đến Úc, hoặc nếu quý vị còn ở nước ngoài thì trong vòng ba tháng kể từ ngày tới Úc.

Chi tiết liên lạc:

Điện thoại: 131881

Địa chỉ liên mạng: www.immi.gov.au/amep

Các chương trình dạy tiếng Anh khác của Chính phủ Úc

Có ba chương trình dạy tiếng Anh khác của Chính phủ Úc, đều dưới sự quản lý của Bộ Giáo dục, Khoa học và Đào tạo (Department of Education, Science and Training). Đó là Chương trình tiếng Anh tại nơi làm việc (Workplace English Language and Literacy programme - WELL), Chương trình tiếng Anh cho người tìm việc (Language, Literacy and Numeracy Programme - LLNP), và Tiếng Anh cho người mới đến (English as a second language – New Arrivals ESL-NA) là chương trình dạy tiếng Anh cho trẻ em ở tuổi đi học. Muốn biết thêm chi tiết xin tới địa chỉ liên mạng www.dest.gov.au.

Trợ giúp về thông dịch và phiên dịch

Muốn được giúp đỡ xin gọi số 131 550 cho Dịch vụ Thông dịch & Dịch thuật toàn quốc (Translating and Interpreting Service National - TIS National) (chi phí bằng một cuộc điện đàm địa phương dù gọi từ bất kỳ đâu trên nước Úc). TIS National cung cấp dịch vụ thông dịch 24 giờ mỗi ngày, bảy ngày một tuần.

Dịch thuật tóm tắt giấy tờ sang tiếng Anh miễn phí là dịch vụ dành cho các loại tài liệu cá nhân liên quan đến việc định cư ở Úc cho người thường trú và công dân Úc.

Chi tiết trên hệ thống liên mạng:

- www.immi.gov.au/living-in-australia/help-with-english/learn-english/client/translation_help.htm

Giáo dục

Theo luật pháp Úc, trẻ em từ 5 tuổi đến 15 tuổi nói chung đều phải tới trường, nhưng hạng tuổi bắt buộc đi học của trẻ em ở mỗi tiểu bang và lãnh thổ có thể hơi khác nhau. Chính phủ đài thọ việc giáo dục miễn phí tại các trường công (học sinh có thị thực tạm trú có thể phải trả toàn bộ học phí). Nhiều học sinh khác cũng đi học tại các trường tư do các hội đoàn tôn giáo hoặc các nhóm khác điều hành, nhưng những học sinh này phải trả toàn bộ học phí.

Nền giáo dục ở Úc rộng mở cho tất cả mọi người. Nền giáo dục Úc tạo cơ hội học hành cho mọi người thuộc mọi lứa tuổi và mọi trình độ.

Hệ thống trường công do chính phủ các tiểu bang/lãnh thổ quản lý. Muốn có chi tiết về việc xin nhập học xin liên lạc với văn phòng bộ giáo dục các tiểu bang/lãnh thổ hoặc tại các trường học ở địa phương.

Có hai loại chương trình giáo dục đại học: chương trình của các trường hoặc các cơ sở ngành nghề trong lĩnh vực đào tạo và dạy nghề (VET), và chương trình của các trường đại học và cao đẳng. Việc xin học tại các trường đại học và cao đẳng kỹ thuật tùy thuộc vào điều kiện quy định của loại thị thực của người xin học.

Trong nhiều trường hợp, chính phủ Úc tài trợ phần lớn chi phí các chỗ học tại đại học (gọi là những chỗ học do Liên bang hỗ trợ), sinh viên chỉ phải trả phần chênh lệch. Sinh viên học đại học có thể xin hưởng chương trình Đóng góp Học phí đại học (Higher Education Contributory Scheme - HECS) hoặc Chương trình Vay để trả Học phí (Higher Education Loan Programme - HELP), cho những sinh viên đủ tiêu chuẩn xin học tại các chỗ học do Liên bang hỗ trợ. Các khoản vay theo chương trình HECS - HELP sẽ trang trải toàn bộ hoặc một phần học phí mà sinh viên đóng góp.

Chi tiết trên hệ thống liên mạng:

- Bộ Giáo dục, Khoa học và Đào tạo www.dest.gov.au
- Vào đại học www.goingtouni.gov.au

Bằng lái xe

Chính phủ tiểu bang và lãnh thổ cấp bằng lái xe và thường đòi hỏi người xin bằng lái phải đậu kỳ thi lý thuyết, thi lái xe trên đường và kiểm tra thị lực. Không ai được phép lái xe nếu không có bằng lái xe còn hiệu lực.

Những người có thị thực thường trú được phép lái xe ở Úc trong vòng ba tháng đầu kể từ ngày tới Úc, với điều kiện là phải có bằng lái xe còn hiệu lực do quốc gia khác cấp bằng tiếng Anh (hoặc có bản dịch tiếng Anh chính thức). Sau thời hạn đó, họ cần phải có bằng lái xe phù hợp với khả năng của mình ở Úc.

Chi tiết liên lạc quan trọng

- Trường hợp cần cấp cứu (cứu hỏa, cảnh sát, cứu thương) – Điện thoại: 000
- Dịch vụ Thông dịch và Dịch thuật toàn quốc (TIS National) – Điện thoại: 131 450
- Bộ Di trú và Quốc tịch (DIAC) – Điện thoại 131 881
- Tài liệu trên hệ thống liên mạng của Chính phủ Úc – www.australia.gov.au
- Trang mạng ‘Đời sống ở Úc’ (‘Living in Australia’) – www.immi.gov.au/living-in-australia/index.htm
- Bộ sách nhỏ ‘*Bắt đầu đời sống ở Úc*’ (‘*Beginning a Life in Australia*’) – www.immi.gov.au/living-in-australia/settle-in-australia/beginning-life/index.htm

Trở thành công dân Úc

Chính phủ Úc nhiệt liệt khuyến khích những người thường trú đủ điều kiện xin nhập quốc tịch Úc.

Xin nhập quốc tịch Úc là thể hiện lòng trung thành và sự tận tụy của quý vị đối với đất nước và nhân dân Úc. Nói một cách khác, đó là bước cuối cùng của hành trình di dân và quyết định chọn nước Úc là quê hương.

Tất cả mọi cư dân thường trú ở Úc đều có cơ hội như nhau, việc trở thành công dân là chính thức tham gia toàn diện vào cộng đồng đất nước Úc. Là công dân là có điều kiện đóng góp hữu hiệu hơn cho đất nước Úc qua việc tham gia mọi mặt vào qui trình dân chủ của đất nước, được bầu cử, được ứng cử vào quốc hội và được làm việc ở các vị trí trong chính phủ.

Quốc tịch Úc là sức mạnh đoàn kết toàn dân là nền tảng cho sức mạnh đất nước.

Quốc tịch Úc kèm theo đặc quyền và trách nhiệm.

Những đặc quyền của quốc tịch

Tất cả công dân Úc được hưởng những đặc quyền như:

- bầu ra chính phủ Úc
- ứng cử vào quốc hội
- xin hộ chiếu Úc và tự do nhập cảnh vào Úc
- đăng ký cho con cái sinh ở nước ngoài được nhập quốc tịch Úc theo diện nguồn gốc xuất thân
- xin cơ quan đại diện ngoại giao Úc giúp đỡ về mọi mặt khi ở nước ngoài
- có cơ hội việc làm trong tất cả các vị trí trong Lực lượng Quốc phòng và trong hệ thống Công chức Úc.

Trách nhiệm

Quốc tịch Úc kèm theo những trách nhiệm như sau:

- bỏ phiếu trong các kỳ bầu cử Liên bang, tiểu bang, lãnh thổ và trung cầu dân ý*
- phục vụ trong đoàn bồi thẩm nếu được mời
- bảo vệ nước Úc khi cần (được hưởng các quyền và miễn trừ như là một công dân sinh đẻ ở Úc).

* *trung cầu dân ý là dịp để nhân dân góp ý kiến về dự thảo tu chính hiến pháp.*

Đối với những người thường trú, bước đầu tiên để trở thành công dân Úc là phải thi đậu trong kỳ thi quốc tịch. Để chuẩn bị cho kỳ thi cần phải đọc cuốn sách hướng dẫn *'Trở thành công dân Úc'* (*Becoming an Australian citizen*) ở địa chỉ liên mạng ghi dưới đây. Sau khi đã thi đậu và hồ sơ xin quốc tịch Úc được chấp nhận, người xin quốc tịch phải tuyên thệ lòng trung thành thành tại buổi lễ nhập tịch như sau:

'From this time forward, under God,
I pledge my loyalty to Australia and its people
Whose democratic beliefs I share,
Whose rights and liberties I respect, and
Whose laws I will uphold and obey'.*

*People may choose whether or not to use the words 'under God'.

Từ nay trở đi, có Chúa chứng giám
Tôi thề trung thành với đất nước và nhân dân Úc
Tôi sẽ chia sẻ niềm tin dân chủ với họ,
Tôi sẽ tôn trọng quyền lợi và quyền tự do của họ, và
Tôi sẽ tôn trọng và chấp hành luật pháp của họ.*

* Mọi người có thể chọn cách tuyên thệ nói hay không nói đoạn 'có Chúa chứng giám'.

Người Úc từ mọi nguồn gốc văn hóa và tôn giáo khác nhau có thể duy trì phong tục tập quán, niềm tin của riêng mình, trong khuôn khổ pháp luật, đồng thời vẫn đoàn kết với nhau như một dân tộc duy nhất.

Trở thành công dân Úc có nghĩa là cam kết trung thành với nước Úc và cùng chung sức với toàn dân Úc xây dựng một đất nước vững mạnh, thống nhất và nhân hòa, đồng thời đem văn hóa riêng của mình đóng góp làm phong phú thêm nền văn hóa Úc.

Muốn biết thêm chi tiết về việc trở thành công dân Úc, quý vị có thể tới địa chỉ liên mạng về Quốc tịch Úc hoặc liên lạc với đường dây hướng dẫn về Quốc tịch.

Địa chỉ liên mạng:

- Coi www.citizenship.gov.au hoặc điện thoại 131 880